

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.

Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri poš. ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440
Celje, Strassmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Polom komunizma v Aziji

Ta čas, ko je Evropa popolnoma za-
vzeta s svojimi majhnimi in velikimi
brigami in nima dosti nagnjenja, da bi
se zanimala za probleme drugih konti-
nentov, se dovršuje na obrežju Tihega
oceana stvari temeljne važnosti.

En kompleks dogodkov se tiče tako
imenovanega Daljnega vzhoda. Tu se
ravno sedaj zaključuje stara pravda za
mandžursko železnico s popolnim ru-
skim umikom. Mandžurija se prepušča
japonski prevladi, kar bi samo na sebi
še ne bilo drugega kot realizacija zad-
njih posledic sovjetske resignacije na
pozicije carske Rusije na Daljnem vzh-
du. Toda Japonska se že pripravlja, da
si še dalje izgradi svojo prevlado v
vzhodni Aziji; sedaj si pripravlja teren
v vzhodni Mongoliji, ki naj ji služi ob
primernem času za oporo pri nadaljnji
ekspanziji. Da more biti ta naperjena
samo proti Rusiji, je izven vsakega dv-
ma, saj se že ne skrivajo dosti japonski
namen po pridobitvi ruskega primorja
pri Vladivostoku.

Kitajska se je pomirila s neizbežno
usodo ter je nekako prebolela izgubo
Mandžurije. Kitajci se pač zavedajo, da
so njihove sile za kakršnokoli drugačno
akcijo absolutno nezadostne. Toda Ki-
tajska ima danes na čelu moča, ki do-
bro ve, s čim se delajo uspehi in koliko
so vredne papirne demonstracije in pro-
testi, če ne stoji za njimi nikakršna si-
la, ki zna eventualno izsiliti uspeh.
Čangkajšek vrši sedaj delo zbiranja;
prav sedaj je dosegel veliko zmago nad
kitajskimi komunisti, ki so se držali dol-
ga leta v južnem delu kitajskega centra.
S to veliko zmago je napravila kitajska
konsolidacija velik korak dalje in ako
se Čangkajšek še nadalje posreči, oja-
čiti centralno oblast, so končno mogoči
tudi drugačni, večji uspehi. Da pa je do
tega še silno daleč, o tem si mora biti
vsakdo na jasnem; kako daleč, o tem
razglablja niti ni aktualno.

Komunistični poraz je popoln. Razbite
rdeče čete se umikajo proti zapadu po
edini poti, ki jim je za umik še na raz-
pologo. Poraz je tako popoln, da na ka-
ko rehabilitacijo ni več misliti, dasi se
bodo njihove jate po preizkušanem ki-
tajskega načina brzkone še preganjale
po deželi. Za vnanji svet ta dogodek ne
more imeti večjega pomena. Toda če ga
pogledamo z nekega vidika, se mora
vsakdo ob njem ustaviti ter se zamisliti.

Na um nam prihaja tu veliko, z naj-
večjim pompom započeto ter potem ena-
ko velikopotezno izvajano gibanje, ki si
ni postavilo nič manjšega cilja kakor —
boljševizirati Azijo. Ruske komunistične
visoke šole so bile polne azijskih gojen-
cev, pripadnikov pač vseh azijskih na-
rodov, ki so se urili v teoriji in praksi z
namenom, da vzburijo veliki kontinent
in ga dovedejo boljševizmu. To je bila
doba, ko je Sovjetska Rusija doživljala
v evropskih državah po vrsti poraz za
porazom in so se domala povsod raz-
gale komunistične množice. Azija naj
prinese rešitev, Azijo naj rdeča povod-
nenj preplavi najprej. Zdelo se je ne-
kaj časa, da so res azijski narodi bolj
sprejemljivi za komunistične teoreme, in
zlasti Kitajska je kazala, da se tu rde-
čim zastavam zares obeta skorajšnji tri-
umf. To je bilo v časih, ko so kantonske
armade zmagovito prodrale proti severu
in se, premagujoč domače nasprotnike,
obračale tudi zoper Angleže, — zoper
te še s posebno vnamo. Potem pa je ne-
nadoma prišel prevrat; nacionalno kri-
lo se je pod vodstvom Čangkajške uprlo
boljševiškim tendencam ter je kratko-
malo odstranilo komunistično krilo iz
nacionalno-revolucionarne armade. Od-
tlej se je preporod Kitajske vršil popo-
lno v znamenju nacionalizma; social-
ne težnje so stopale v ozadje ali so se
vsaj uveljavljale samo v prav zmernih
obliki.

Rusija, ki je dotlej kumovala kitaj-
skemu narodnemu preporodu, izhajajo-
čemu iz Kantona, je izgubila vse šanse
in v sistematičnem prizadevanju je
Čangkajšek iztrebil vse komunistične
elemente. Samo v južnem delu kitajske-
ga središča se je mogla ustanoviti ne-
kaka sovjetska republika ter kljubovati
vsem nasprotnikom. Saj je mogla vmes
nekajkrat pričeti celo z ofenzivo, dasi
seveda za kako prodoro podjetje njene
sile niti od daleč niso zadostovale.

Letos na pomlad pa je Čangkajšek
sklenil temu podjetju za vsako ceno na-
praviti konec. Zbral je zelo veliko vojne
sile ter od vseh strani pridiral v rdečo
republiko. In uspeh ni izostal. Komun-
istične republike na Kitajskem ni več.

S tem so pač dokončno pokopane sa-
nje o boljševizaciji Azije, zlasti pa Kine,
kjer se je obetal najlažji uspeh. Če bi
bila to samo kitajska notranja zadeva,
se nam sploh ne bi bilo treba pečati z
njo. Toda imeti moramo pred očmi, da
je sovjetska politika igrala na te karte
dolga leta, na načrte o boljševizaciji
Azije. Za te šimere je izdala ogromne
denarje, resignirala na aktivno politiko
v Evropi in vzdrževala v azijskih drža-
vah in kolonijah silne množice agentov
in agitatorjev. Vse to je bilo popolnoma
brezplodno; niti ene svoje pozicije si ni
očuvala Rusija, niti državne, niti komu-
nistične. Povsod se je morala končno

V petek se prične v Ženevi obračun z Madžarsko

**Svet Društva narodov je včeraj soglasno sklenil, da se že na tem zasedanju razprav-
lja o jugoslovenski pritožbi proti Madžarski**

Ženeva, 5. decembra. r. Danes se je
pričelo s toliko napetostjo pričakovano
zasedanje sveta Društva narodov.
Glavna točka dnevnega reda je bilo
prvotno posaarsko vprašanje, ki pa ga
je docela zasenčila jugoslovenska tož-
ba proti Madžarski in ki je okupirala
vse državnike in diplomate, zbrane v

Ženevi. Mnogo bolj, kakor o Posaarju,
glede katerega je bil že v Rimu dose-
žen sporazum med Francijo in Nemči-
jo, so tudi danes ženevski diplomati
razpravljali o jugoslovenski pritožbi in
o ukrepih, ki naj jih izda v zvezi s tem
Društvo narodov.

hitevo, izraženo v spomenici. Jugosla-
vija je popustila že do skrajnih meja in
pokazala vso svojo miroljubnost, toda
sedaj ne more niti koraka dalje. Češko-
slovaška in Rumunija sta v tem pogle-
du docela solidarni z Jugoslavijo.

To stališče odobravajo tudi vse dru-
ge v Ženevi zbrane delegacije razen
Madžarov in Italijanov, ki si prizadeva-
jo, da bi kar najbolj omilili obtožbe pro-
ti Madžarski in preprečili sklepe, ki bi
pomenili obsodbo Madžarske. V ženev-
skih diplomatskih krogih se je danes
naglašalo, da bo razprava o jugosloven-
ski spomenici ne samo delikatna, mar-
več tudi odločilna diplomatska akcija.
Jugoslavija je zavzela edino pravilno
stališče ter ima popolno pravico zahte-
vati zadoščenje. Za Društvo narodov
je to sicer huda preizkušnja, toda pra-
vica mora zmagati. Velesile bodo mo-
rale postopati skrajno taktično in oprez-
no, toda načela Društva narodov mo-
rajo ostati nedotakljiva. Društvo naro-
dov je dolžno, da ugotovi krivdo in od-
govornost, prav tako pa tudi izreče
sodbo in kazni za krivce.

odklonila izročitev glavnih voditeljev
teroristov Pavelića in Kvaternika.

Posaarski problem

Nato je sledila javna seja sveta Dru-
štva narodov, ki je bila posvečena po-
ročilu odbora trojice za Posaarje. Po-
ročevalec italijanski delegat Aloisi je
predlagal odgoditev debate o poročilu na
jutri, da bi ga mogli vsi člani sveta pro-
učiti. Temu naziranj se je pridružil tu-
di francoski zunanji minister Laval, ki
je obenem izjavil, da Francija sprejme
predloge, izražene v poročilu. Na kratki
tajni seji je nato predsednik vladne ko-
misije za Posaarje Knox poročal še o
varnostnih ukrepih za plebiscit, nakar je
bila seja sveta Društva narodov zaklju-
čena. Razpravi o Posaarju je zopet pred-
sedoval dr. Beneš.

Kanya bo osebno branil Madžarsko

Ženeva, 5. decembra p. Glede na skraj-
no neugoden položaj, ki ga je izzval ma-
džarski delegat Eckhardt s svojim po-
stopanjem, se je madžarska vlada danes
odločila, da pošlje v Ženevo osebno
zunanjega ministra Kanya. Madžarska
delegacija je nocoj dobila telefonsko na-
ročilo, naj ničesar ne podzvam, dokler
ne prispe Kanya v Ženevo. V ženevskih
krogih mislijo, da bo sedaj mesto Eck-
hardta zagovarjal madžarsko vlado za-
njanji minister Kanya sam.

Budimpešta, 5. decembra g. Zunanji
minister Kanya je v spremstvu svojega
šefa kabineta Mariassyja danes odpoto-
val v Ženevo. Kanya bo v Ženevi osebno
vodil obrambo proti jugoslovanskim ob-
tožbam.

Anglija ne bo ščitila Madžarske

London, 5. decembra č. »Daily Mail«
odločno pobija trditve nekaterih listov,
da je angleška vlada v poslednjih dneh
pokazala svojo naklonjenost napram
Madžarski. Te trditve so tako absurde,
da jih ni treba niti demantirati.

Dr. Artuković bo izročen našim oblastem

Pariz, 5. decembra AA. Francoske so-
odne oblasti so sklenile, da izroče jugo-
slovanskim oblastem znanega terorista
dr. Andrijo Artukovića, odvetnika iz Go-
spica, čigar izročitev je zahtevala jugo-
slovenska vlada.

Pavlović je član teroristov

Toulouse, 5. decembra. d. Terorist Pav-
lović, ki je bil v tork aretiran v Ollioules-
u, je bil zaslješan vso preteklo noč in
vse včerajšnje dopoldne. Preiskovalni sod-
nik Roux je ugotovil, da je imel Pavlović
več ponarejenih potnih listov ter da je bil
član Paveličeve teroristične organizacije
»Ustaša«. Pavlović je trdovratno tajil, da
bi bil sodeloval pri marsejskem atentatu.
Pri njem so našli tudi več zelo kompromi-
tujočih pisem, ki jih sedaj proučujejo
policijski izvedenci. Ker je v prvi polovici
meseca oktobra mnogo potoval, so pre-
iskovalne oblasti malone prepričane, da je
imel vsaj posredno kake zveze z atentor-
ji.

Toulon, 5. decembra. g. Pri današnjem
povsemem zaslišanju, ki je trajalo nad
pet ur, je Pavlović dal vse podatke o svo-
jem bivanju in zaposlitvi v Franciji, ni pa
hotel izdati nobenih podrobnosti o bivanju
njegovih tovarišev, ki so bili obenem z
njim v Ollioulesu ter so izginiti brez sle-
d, preden je prišla policija. Preiskovalni
sodnik se je obrnil na marsejsko sodišče,
da bi ugotovil, ali Pavlović ni morda član
zarotniške tolpe.

Anglija za temeljito razčiščenje zločina

**Glavni angleški delegat, lord Eden, je imel pred otvo-
ritvijo zasedanja važne sestanke z vodilnimi državniki**

V vrsti današnjih sestankov so vzbudi-
li posebno pozornost sestanki, ki jih
je imel angleški delegat Eden. Angleži
so bili glede jugoslovenske pritožbe vse
do zadnjega zelo rezervirani. Zato so
današnji Edenovi sestanki vzbudili tem
večjo pozornost, ker je na vseh sestan-
kih razpravljal izključno o jugosloven-
ski spomenici. Sestal se je najprvo s
francoskim zunanjim ministrom Laval-
om, nato pa s predsednikom sveta
Društva narodov dr. Benešem. Po teh
konferencah je imel Eden dolg razgo-
vor z angleškim stalnim delegatom pri
Društvu narodov. Zdi se, da namera-
vajo Angleži v tej stvari prevzeti ini-
ciativo. Madžari so prvotno širili vesti,
da zahtevajo Angleži omiljenje jugoslo-
venske note in izpremembo spomeni-
ce v tem smislu, da bi ne bila naperjena
direktno proti Madžarski, marveč, da bi
se posplošila in tako poenostavila raz-
prava, ki naj bi se končala z obsodbo
marsejskega atentata in s sprejetjem
splošne resolucije o pobijanju teroriz-
ma.

Toda ta manever Madžarov je bil
kmalu razkranjen. V dobro poučenih
krogih se je namreč izvedelo, da se
zavzema Eden za to, naj se pritožba
Jugoslavije takoj stavi na dnevni red
in o njej temeljito in resno razpravlja.
Po možnosti naj bi se debata končala
še na tem zasedanju, da bi se stvar čim-
prej rešila. Poročevalec agencije Ha-
vas je dobil iz angleških krogov infor-
macijo, da bo Eden v svojih razgovorih
izrazil željo, naj se jugoslovenska pri-
tožba čimprej pravilno uredi. Obenem
je predlagal, naj jugoslovenska dele-
gacija razširi svojo pritožbo na vse one
države, v katerih so bivali teroristi in
se pripravljali na marsejski atentat.
Eden je mnenja, da bi bila obravnava
preveč enostranska, če bi se obravna-
vala samo krivda Madžarske. Anglija je
za to, da se teroristična akcija do kra-
ja razčisti in zato naj bi se v jugoslo-
venski spomenici imenovala vse one
države, ki so ščitile teroriste in otežko-
čale preiskavo marsejskega atentata.

Nastop angleškega delegata je izzval
pri vseh ženevskih krogih ogromno po-
zornost, ker bi bila s sprejetjem nje-
govega stališča ustvarjena docela nova
situacija. V krogih madžarske dele-
gacije so naravnost zapreženi, ker so
se vse do zadnjega nadejali, da bodo
ostali Angleži rezervirani.

Jugoslavija vztraja pri svojem stališču

Zunanji ministri Male antante in Bal-
kanske zveze so se sestali danes popo-
lne k skupnemu posvetu. O posveto-
vanjih ni bilo izdano uradno poročilo,
vendar pa se je zvedelo, da vztraja

Mala antanta v popolni solidarnosti z
Balkansko zvezo in Francijo pri svo-
jem stališču, ki ga bo branila z vso od-
ločnostjo. Jugoslavija v nobenem pri-
meru ne bo popustila od svojega stali-
šča, ki ga je obrazložila v spomenici
ter ne bo sprejela nikake solucije, ki bi
bila navzkriž s kakršnokoli njeno za-

Beneš contra Eckhardt

**Otvoritev zasedanja sveta Društva narodov — Ener-
gična dr. Beneševa lekcija madžarskemu delegatu**

Ob največji pozornosti se je ob 16.
sestal svet Društva narodov pod pre-
sedstvom češkoslovaškega zunanjega
ministra dr. Beneša k svoji prvi seji. Po
običaju se je pričela najprvo tajna se-
ja, ki sklepa o dnevnem redu in načinu
poslovanja. Po določitvi ostalega dne-
vnega reda, nanašajočega se na posaar-
sko vprašanje, je predsednik dr. Beneš
izročil predsedstvo portugalskemu de-
legatu Vasconcelosu, nakar se je priče-
la razprava, ali naj se pritožba Jugo-
slavije proti Madžarski že sedaj stavi
na dnevni red, ali pa odgovori na prihod-
nje redno zasedanje meseca januarja.
Tako ob pričetku razprave je prevzel
besedo dr. Beneš ter najodločnejše pro-
testiral zoper postopanje madžarskega
delegata Eckhardta, ki je zahteval nje-
gov odstop kot predsednik.

Dr. Beneš je izjavil: Pred proučitvijo
dnevnega reda izrednega zasedanja se
moram dotakniti vprašanja, ki se tiče
moje osebe in prosim zato za oprošče-
nje. Vzrok je korespondenca, ki sta jo
v moji odsotnosti izmenjala madžarski
delegat Eckhardt in glavni tajnik Dru-
štva narodov Avenol. Eckhardt je v
pismu zahteval od g. Avenola, naj bi
poslušajoči predsednik sveta Društva na-
rodov že zdaj odstopil kot predsednik,
ker je v madžar-jugoslovanskem sporu
neposredno prizadet. Nisem smatral za
potrebno in primerno odgovoriti na to
g. Eckhardta, dasi je njegovo postop-
panje svojevrstno od ustanovitve Dru-
štva narodov. Jaz sem sam tako pra-
žet duha ženevske ustanove, da vem,
kako moram v danem primeru postopa-
ti. Pri tem se ravnam po zadevnih do-
ločbah statuta, ki določajo v paragra-
fu 3, da vodi izredno zasedanje poslu-
joči predsednik sveta, v paragrafu 4
pa, da predsednik sam odloči ali se gje-
de na določeni predmet dnevnega reda
odreče predsedstvu. V tem primeru
mora svet poskrbeti za imenovanje za-
stopnika. Od tod izvira, da ima pre-
sednik sveta sam odločiti in je samo
njegova vest ona instanca, ki ji gre od-
ločitev. V tem smislu sem uradno pred
odhodom v Ženevo obvestil g. Avenola,
da naj bi ukrenil potrebno za moje
zastopstvo v predsedstvu, čim bo pri-

šla v obravnavo jugoslovenska pritož-
ba. Zato bom v smislu statuta vodil
predsedstvo sveta ter se dal nato po
glasu svoje vesti zastopati, ko se bo
začela obravnava jugoslovenske pri-
tožbe.

Dr. Beneš so se pridružili Laval,
Litvinov in Ružič bej, ki so ob pritrje-
vanju vseh navzočih delegatov izrazili
popolno zaupanje in zadoščenje dr. Be-
nešu.

Soglasen sklep sveta Društva narodov

Po tem za Madžare skrajno neugod-
nem uvodu je svet Društva narodov brez
debate soglasno sklenil, da se postavi
jugoslovenska spomenica na dnevni red
sedanjega zasedanja.

Po vsej priliki se bo pričela razprava
o jugoslovenski pritožbi že v petek. Prvi
bo govoril jugoslovanski zunanji mini-
ster Bogoljub Jevtić, ki bo obširno ute-
meljil jugoslovensko pritožbo na Dru-
štvo narodov in pojasnil zahteve jugo-
slovenske vlade. Za njim bo podal ma-
džarski delegat Eckhardt zagovor ma-
džarske vlade, ki ga pričakujejo s tem
večjo napetostjo, ker madžarska dele-
gacija še vse do danes ni podala obljub-
ljene pismene odgovora na jugo-
slovensko spomenico. Nato bodo govo-
rili še češkoslovaški zunanji minister dr.
Beneš, rumunski zunanji minister Titu-
lescu, francoski zunanji minister Laval
in angleški delegat minister Eden. So-
deč po razpoloženju, ki je zavladalo da-
nes v krogih vodilnih delegacij v Žene-
vi, bo svet Društva narodov s posebno
resolucijo obsodil atentat v Marseilles,
nato pa izvolil poseben odbor, ki bo pro-
učil ozadje marsejskega zločina ter stavi-
lil svetu Društva narodov primerne
predloge glede sankcij proti krivcem.
Domneva se, da bo določen za poroče-
valca angleški minister Eden.

Italijani si zelo prizadevajo, da bi se
to važno mesto poverilo italijanskemu
delegatu baronu Aloisiju, vendar pa se
proti temu že sedaj čujejo protesti, ker
smatrajo, da se tako važna funkcija ne
more poveriti Italiji, ki se je v gotovi
meri sama kompromitirala s tem, da je

lje. Silno značilno znamenje dejanskega
stanja je dejstvo, da je morala ista Ru-
sija, ki je s toliko samozvestjo priča-
kovala uspeha za svoje ideje v Aziji,
ravno pred njeno ofenzivo iskati pomoč
— pri Evropi!

Če s te perspektive pogledamo na ne-
davnje vesti o nekaki opoziciji zoper vna-
jno politiko Litvinova, se nam mora
stvar zdeti zelo neverjetna. Ne le, da
Sovjetska Rusija potrebuje evropske za-
slobo napram Aziji, vsaj v tem smi-
slu, da si tu zavaruje hrbet. Sicer je pa
že to dejstvo zelo velike važnosti. Po-
novno so že prodrle v javnosti vesti o
sporazumu in snujoci se zvezi med Nem-
čijo in Japonsko. Diplomacija, v katere
programu se je pojavila težnja po uspe-
hih v Ukrajini — na ruski račun —, ne
bo imela posebno daleč do poskusa, uve-
ljaviti se z zvezo z Japonsko. Saj ne
smemo prezreti tudi tega, da se nahaja
hitlerjevska Nemčija šele na pričetku
svojega vnanjepolitičnega uveljavljanja,
za katerega si je s tolikim poudarkom
začrtala geslo nasprotstva do Rusije.

Nasprotniki politike Litvinova bi mo-
gli najti temelja za svojo opozicijo samo
v načelu, da se mora Rusija tudi nade-
ljo popolnoma izolirati od stikov z me-
ščanskimi državami Evrope. To stališče
bi bilo razumljivo in morda v skladu z
ideologijo in teorijo komunizma. Toda
vprašanje je, ako se sme dati Rusija da-
nes voditi samo po vidikih komunistične
teorije. Tudi zastopniki najbolj posled-
ne načelne politike morajo danes uvide-
ti, da so se razmere v zadnjih letih silno
spremenile. Kakor da ni ostalo prav nič
naukov iz velike vojne, zmaguje danes
široj sveta imperializem, ne nestrpnost
širj morda, nego je bil predvojni. In ka-
kor je situacija, se more zgoditi, da se
obrne njena ofenzivnost ravno zoper Ru-
sijo. Japonska in Nemčija sta nam naj-
zgovornejši primer za te možnosti. V
okrilju bodočnosti pa se skriva še mno-
go drugih.

Zato tudi tistim, ki zagovarjajo ču-
vanje izključno sovjetskih interesov, ne
preostane drugega, kakor da se v svrhu
lastne obrambe pridružijo nemu od ob-

stojećih evropskih političnih blokov. In
to je nedvomno uvidela moskovska di-
plomacija že sedaj ter pohitela v kom-
binacije, ki naj pomagajo očuvati ev-
ropski mir, kar je pomenilo pač hkrati
tudi brigo za samoohrambo Rusije in
njenih institucij.

Če je situacija taka, potem pač ni pri-
čakovati, da bi se opozicija zoper Litvi-
nova mogla kaj pridati ojačiti. Dovolj je,
ako spomnimo, kako ogromen vtis je na-
pravil v Moskvi poljsko-nemški spora-
zum. Možnosti, ki jih je odprl in naka-
zal, so tako obsežne, da sovjetska di-
plomacija ni mogla brez reakcije mimo
njega.

Dokončni poraz komunističnih priza-
devanj na Kitajskem bo pač moral po-
zicijo stremeljati, ki so dovedla Rusijo
v Ženevo, še ojačiti. Na osnovi vsega te-
ga je pač pričakovati, da se bo morala
Rusija čimdalje bolj vračati v aktivno
mednarodno politiko, ki pomeni kombi-
nacije z obojema, bloki in problemi so-
dobne Evrope.

Baldwin in Laval

Razlike v francoskih in angleških pogledih na izvršeno dejstvo nemške oborožitve — Velik pomen Ribbentropovega obiska v Parizu

London, 2. decembra

Debatna, ki se je vršila minuli teden v angleški zbornici glede nemškega oboroževanja, je spravila spet v ospredje to vprašanje, ki že dolgo časa leži kot temna senca nad vsim evropsko politiko. Danes nihče ne dvomi več, da je Nemčija oborožena; le kako je oborožena, to se še ne ve. Ravno skrivnostno, v katero je nemško oboroževanje zavito, je eden glavnih vzrokov za današnje nervozno politično ozračje v Evropi. Vsi veliki voditelji današnje angleške politike Baldwin, Simon in Churchill so z bolj ali manj ostrimi besedami obsodili nemško oboroževanje. Tudi Baldwin, ki je bil v svojem govoru najzmernejši in ki je dostojanstveno zavrnil pretirane bojzorni radikalni konservativci Churchilla, je moral priznati, da ima Nemčija danes najmanj 600 do 1000 vojni letal, zunanji minister Simon pa je podprl Churchillovo izjavo, da se ustvarja danes v Nemčiji novi armadni zbori.

Toda kakšne sankcije imajo sedaj države proti nemškemu oboroževanju? To vprašanje zveni iz vseh teh govorov angleških državnikov. In iz negativnega odgovora na to vprašanje je angleška politika v problemu nemške oborožitve zavzela čvrsto stališče. Že pred meseci je rekel njen zunanji minister, da imajo danes države samo dve izbiri, in sicer omejeno oboroževanje na podlagi skupnega sporazuma ali pa divjo oboroževanje tekmo brez sporazuma. Prvo se da doseči le na ta način, če Nemčija izstopi iz svoje skrivnostne megle, tako da bi se potem o problemu lahko začelo odkrito in javno razpravljati. Dokler bo pa vladalo današnje stanje tajnega oboroževanja in se ne bo vedelo za dejansko bojno silo Nemčije, toliko časa je nemogoče misliti na kakršnokoli rešitev tega, za vse človeštvo tako važnega in perečega vprašanja. Ali z drugimi besedami: Anglija priznava Nemcem njihovo današnje oboroževanje, zahteva pa, da se na podlagi tega današnjega stanja izdela nova mednarodna razorožitvena konvencija.

Že prva poročila, ki so prišla iz Pariza in Berlina, so pokazala, da so na vsej evropski celini razumeli ogromen pomen debate v angleškem parlamentu glede nemškega oboroževanja. Tolmačili so jo pa povsod pa svoje, zaradi tega Baldwinov poziv ni našel niti v Berlinu niti v Parizu najboljšega odziva. Pokazalo se je kot prva posledica, da je angleško stališče »legalizacije« nemškega oboroževanja dalo sedaj Nemčiji novega poguma za vztrajanje pri dosedanjih zahtevah, dočim je v Franciji povzročilo veliko razočaranje.

Ni še dobro izzvenel odmev Baldwinovih besed v mednarodnem svetu, ko se je povzpel na govorniško tribuno bourbonske palače francoski zunanji minister Laval, da odgovori na angleško povabilo. Porabil je priliko razprave o proračunu zunanjega ministrstva za obširen zunanje politični ekspozit, čigar težišče je pa ležalo

predvsem v razmotrivanju v francosko-nemških odnosih. Njegov govor pomeni odklonitev angleškega predloga »legalizacije« nemškega oboroževanja. »Francija se ne bo nikdar,« tako je izjavil Laval, »priklonila pred izvršenim dejstvom nemške oborožitve in nikdar ne bo opustila iz tega izvirajočih obvez. Nemčija bi morala uvideti, da njeno odklanjanje sodelovanja v tem vprašanju le povečuje njeno moralno odgovornost.«

Toda v Franciji danes tozadevno ne vladajo več ono enodušno mnenje, kakor je mogoče še pred dobrim mesecem. Tudi tam postaja močna struja, ki se ne strinja s to nekompromisno politiko, označujoč jo za politiko ptiča noja, ki vtika glavo v pesek, misleč da bo na ta način najbolje rešil položaj. Ti krogi se zbirajo okrog zveze frontnih bojnikov — Union des anciens combattants —, ki dobiva v francoskem javnem življenju vedno večji vpliv. Ti krogi zastopajo stališče, da je priznanje današnje nemške oborožitve le še formalnost, kateri se pač ni več mogoče izogniti in da je danes edini izhod v mednarodni pogodbi, ki naj vsaj v bodoče omeji nemško in s tem tudi oboroževanje drugih držav. Predsednik društva frontnih bojnikov Pichon je izjavil, da je danes med preživeli udeleženci svetovne vojne močno razpoloženo za prijateljski sporazum z Nemčijo. Zastopnik tega združenja Jean Goy se je pred kratkim nahajal v neslužbeni misiji v Berlinu, kjer je bil sprejet od kancelarja Hitlerja, ki mu je ob tej priliki dal nekaj nad vse miroljubnih izjav. Ravno tako je obiskal tudi zastopnik nemškega kancelarja v razoroženem vprašanju Ribbentrop, ko se je te dni nahajal v Parizu, predsednika bivših bojnikov. Na izrecno prošnjo nemškega poslanika je bil nato sprejet tudi od zunanjega ministra Laval. Kakor poročajo iz Pariza, se Laval in Ribbentrop v svojem razgovoru nista niti dotaknila kočljivega vprašanja »legalizacije« nemške oborožitve. Gotovo pa je, da se je Ribbentrop ravno v to svrhu nahajal v Parizu in da skuša sedaj tam pripraviti poset Hitlerjevemu namestniku v nacionalno-socialistični stranki Rudolfu Hessu, ki namerava priti v kratkem času v Pariz, da tam kot najavtoritativnejša osebnost poskuša pridobiti Francoze za sporazum v razoroženem, odnosno oboroženem vprašanju.

Mednarodna omejitev oboroževanja ostane, kakor je izjavil Laval, ideal, kateremu se ne more odreči noben narod. Nemška politika je kriva, da je ta ideal ostal še do danes utopijski. Od nemško-francoskega sporazuma je pa tudi odvisno, da ta utopijski stoji velik korak bliže k stvarnosti. Sedaj, ko je vprašanje Posarja, lahko rečeno, praktično rešeno in ko prihajajo iz Berlina neprestano zatrjevanja o miroljubnosti, so psihološki pogoji za tak sporazum gotovo ugodni, kakor morda še niso bili nikdar.

Seja načelstva Saveza SKJ

V nedeljo 25. nov. se je vršila na Taboru v Ljubljani seja načelstva Saveza SKJ. Na dnevnem redu je bilo v glavnem sprejetje prostih vaj za vse oddelke za II. vesokolski zlet v Beogradu leta 1936.

Predložene vaje, razen onih za moški naraščajo, so sestavili posamezni člani saveznega tehničnega odbora. Sprejete so bile:

I. proste vaje članov po sestavi br. Fr. Lubeja, II. proste vaje članic po sestavi sester Slapničarje in Mandrinove, III. proste vaje moškega naraščaja po sestavi br. Maksa Nahlika (vaje se morajo še popraviti), IV. proste vaje ženskega naraščaja po predlogu s. Trdinove.

Predloga s. Elze Skalarjeve za proste vaje članic, kakor tudi br. Prosenca za vaje moškega naraščaja s palicami sta bila odklonjena, ker so vaje pretežke.

Vse vaje so bile sestavljene in so se sprejemale s stališča, da so dostopne tudi manj izvežbanim telovadcem in telovadkam, ker bodo vaje za članice in članice izvajale tudi selske sokolske čete skupno z ostalim članstvom.

Vse vaje je spremljal na klavirju brat V. Svajgar, ki je tudi sestavil glasbene kompozicije za te vaje. Hkratu s prostimi vajami so bili sprejeti glasbeni predlogi za te vaje.

V ostalem delu se je poročal savezni načelnik, da je umaknil svojo ostavko na mesto načelnika Saveza SKJ iz globoko utemeljenih razlogov ter da ostane na čelu sokolskih tehničnih organov do bodoče glavne skupščine Saveza SKJ. Z bratom načelnikom nadaljuje svoje delo tudi savezni tehnični odbor. Nadalje je poročal o izvršenem delu od zbora župnih načelnikov kakor tudi o delu do prihodnje glavne skupščine.

Po poročilu brata načelnika se je sklenilo: 1. sprejeti proste vaje veljajo kot obvezne vaje vseh edinic za vesokolski zlet leta 1936. Posamezne župe, društva in čete lahko nastopajo v letu 1935 s temi vajami, vendar pa za to leto niso obvezne;

2. župni načelniki in načelnice naj se teh vaj nauče, da jih bodo lahko predelali na zboru župnih načelnikov meseca marca;

3. meseca januarja 1935 se bo vršil kratek tečaj za župne prednjake in prednjake za predelavo teh prostih vaj;

4. besedilo vaj se natisne v listu »Sokol«, pomatiske teh vaj pa se izda v posebni brošuri. — Glasbene kompozicije za vse vaje in za spremljavo na klavirju kakor tudi za celotno godbo na pihale se izda v založbi Jug. Sok. Matice;

5. Na predlog načelnika ČOS br. dr. Klingerja se sokolski tekmovalci Saveza SKJ udeležijo smučarskih tekmam na Čehoslovaškem tudi v primeru, če bi se za te tekme ne priglasil 3. član Saveza SS;

6. brat načelnik je poročal, da Uprava Saveza še vedno ni našla prostora, kjer se bo vršil prihodnji vesokolski zlet v Beogradu. Vkljub temu pa bo poslal upravi podrobne zahteve o ureditvi zletišča od strani načelnika, s pridržkom, da jih izpolnijo, kakor hitro bo znano, kje bo stalo to zletišče.

Znaki preranega staranja!

vedno utrujeni... neodločni... nervozni... neredna potreba...

Pijte redno Rogaske slatino »Tempele« vrelca. Vprašajte Vašega zdravnika!

Predavanje Gangla v Opavi

Opava, 5. decembra. r. V Opavi je prišel danes popoldne prvi podstarešina SKJ Engelbert Gangl. Nocoj je imel v sokolski dvorani predavanje o sokolskem pokretu v Jugoslaviji. Za svoja izvajanja je žel veliko odobravanja.

Napredovanje v šolski službi

Beograd, 5. decembra. p. V višjo skupino so napredovali: direktor realne gimnazije v Kočevju Anton Burger ter učiteljici Ivana Pucelj v Dobropoljah in Stefanija Podbevšek v Ljubljani.

Zasedanje mednarodne podunavske komisije

Dunaj, 5. decembra. g. V prostorih dunajskega dvora zboruje od večeraj mednarodna podunavska komisija. Na zasedanju, ki bo trajalo približno 14 dni, je navzočih 11 delegacij, in sicer zastopniki Francije, Italije in Anglije ter vseh podunavskih držav. Komisiji predseduje jugoslovski delegat Mihajlovič. Na dnevnem redu zasedanja je proračun podunavske komisije ter uprava železnih vrat in posvetovanja o velikih delih za izgradnjo Jutvojnega prekopa, ki bo največjega pomena za vso paroplovbo po Dunavu. Jutvozov prekop bo zgrajen v bližini Železnih vrat.

Izredna pooblastila belgijske vlade podaljšana

Pariz, 5. decembra. AA. Havas poroča iz Bruslja: Poslanska zbornica je s 94 glasovi proti 83 glasovom sprejela zakonski načrt o podalšanju izrednih vladnih pooblastil za mesec dni.

ZVOČNI KINO »SOKOLSKI DOM«
V ŠISKI. — Telefon 33-87

Na splošno željo

predvajamo danes ob 7. in 9. nepreklicno zadnjikrat glasbeni vefilmi

PAGANINI

Rezervirajte vstopnice. Telef. 33-87

PRIDE! PRIDE!

»PRINCESA IN TENOR«

9739

Predstavniki gospodarstva na kraljevem grobu

Včeraj so se med drugimi poklonili na Oplencu zastopniki vseh gospodarskih zbornic in državi in položili na grob srebrn venec

Topola, 5. decembra. Tudi danes se je na Topoli zbiralo veliko število romarjev iz vseh krajev Jugoslavije. Spet so prihajale delegacije in posamezniki, da se poklonijo pred grobom Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja, da poljubijo grob in zažgo svečo, ki naj gori in simbolizira žarki plamen narodove ljubezni do kralja-mučnika.

Največja delegacija, 450 moščanov in kmotov iz sreza kovinskega, je štela skoraj same Nemce. Madžare in Rumune. Vodil jih je narodni poslanec Jovan Nončul. Delegacija je prinesla s seboj velk venec iz srebrnega lovorja. Ob 11. je bila molitev za mrtve. Odgovarjalo je srbsko pevsko društvo iz Kovine. Po molitvi je imel prota Djoka Jovanović pretresljiv govor. Vsi delegati so se nato odpravili v kriptu, kjer je imel narodni poslanec Nončul pretresljiv govor, ki je marsikomu izvil solze iz oči. Še bolj je zbrane romarje presunil nemški govor evangelijskega pastora Johana Lange, ki se je v izredno toplih ba-

sedah spominjal pokojnega Viteškega kralja.

Velika je bila tudi delegacija vseh gospodarskih zbornic iz Jugoslavije. Takoj po prihodu je odšla v kriptu in natošla na grob srebrn lovorjev venec ter prebrala nekaj minut v molku. Na traku srebrnega venca so vrezljane besede: Zaščitniku narodnega gospodarstva, Viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju — Trgovske in industrijske zbornice Banjaluka, Beograd, Veliki Bečkerek, Dubrovnik, Zagreb, Ljubljana, Novi Sad, Osijek, Podgorica, Sarajevo, Skopje, Split.

Vsako zbornico je zastopalo po več članov. V imenu zagrebške je prišel generalni tajnik dr. Adolf Cuvaj s tajnikom dr. Vladimirkom Lumsčkom, v imenu ljubljanske generalni tajnik in minister n. r. g. Ivan Mohorič, v imenu osješke predsednik Robert Wilhelm in tajnik Plavšič, v imenu splitske pa predsednik Juraj Duboković in generalni tajnik dr. Sava Bosković.

Izseljenski muzej

Spomeniki trpljenja in uspehov, požrtvovanja in zveste domovinske ljubezni naših izseljencev

Ljubljana, 5. decembra.

Izseljevanje v masah, ki je v zadnjih dveh desetletjih preteklega stoletja zajelo vso Evropo, je bilo prekinjeno s svetovno vojno. Takoj, ko je bil sklenjen mir, se je zopet nadaljevalo v vsej živahnosti. Pri povojnem izseljevanju so bile Zedinjene države še bolj kakor prej privlačne za velike množice izseljencev iz vse Evrope. Kmalu pa se je pokazalo, da je vojna tudi v tej veliki objubljeni deželi močno izpremenila življenje. Najbolj značilno znamenje je bil leta 1921. zakon o izseljenski kvoti, ki so Zedinjene države zaprele pred izseljenci vsega sveta svoje meje. Sledile so s tem vzgledu Avstraliji, ki je že davno poprej gledala na problem priseljevanja z vidika eugenike, iz trum izseljencev je odbirala one elemente, ki so se ji zdeli ugodni za napredek svojega življa in področja, zavračala pa je mnoge druge, med katerimi so bili tudi naši ljudje. Ostala je samo še Južna Amerika, ki je prevzela množice izseljencev.

Z omejitvami naseljevanja v Severni Ameriki je bila končana velika, preko 60 let trajajoča doba izseljevanja. V tej dobi je prišlo v pokrajina, ki tvori danes Jugoslavijo, preko 30 milijard dinarjev, z one strani Oceana pa se je naš narod navzel tudi mnogih idej, ki so mu dobro služile v njegovem razvoju in zlasti še v borbi za narodno in državno osvobodjenje.

Že pred 13 leti, ko je bil v Severni Ameriki uveden zakon o izseljenski kvoti, bi lahko napravili bilanco o našem izseljevanju. Ta bilanca je potrebna že zaradi tega, ker se 60 letna doba izseljevanja v množicah ne bo nikdar več vrnila. S tako bilanco se ukvarja sedaj z velikim uspehom izseljenski muzej, ki ga je poleg drugih koristnih ustanov in organizacij ustanovila Zveza izseljenskih društev. Kakor je Zveza izseljenskih društev v najožji zvezi z državnimi izseljenskimi uradi, tako je tudi izseljenski muzej v Zagrebu deležen vseh podpor države izseljenske službe. Pri njegovi ureditvi so sodelovali poleg vseh naših izseljenskih organizacij po širnem svetu tudi naši konzulati. Izseljenski muzej je začel poslovati lani v novembru in je ob svoji otvoritvi obsegal samo okrog 800 predmetov.

Razvoj izseljenskega muzeja

priča najbolj o veliki važnosti te ustanove, ki nudi sedanjim in bodočim rodovom pregled življenja naših ljudi v tujem svetu. Po enem letu svojega obstoja šteje muzej že preko 10.000 predmetov, med katerimi je seveda največ šil iz raznih naših naselbin v tujini. Zanimivo je, da sta doslej posebno dobro zastopani čile in Bolivija, dočim tvorijo Zedinjene države in Kanada, dasi je tam relativno največ naših ljudi, najmanjši del muzeja. Slike in zvezki iz časopisov so spomeniki in svežetki iz življenja naših izseljencev. Mnoge slike kažejo n. pr. hude nesreče v rudnikih in tovarnah ter razne prirodne katastrofe, pri katerih je našlo

»Zgoreti mora 7 hiš...«

Ljutomer, 5. decembra.

V zadnjem času se tudi pri nas množe požari. Po požaru na Krapju, kjer je zgorela tudi mlatilnica, je gorelo na Gornjem Kamenščaku, dne 25. novembra zvečer pa spet na Krapju, kjer je postal skedenj posetnika Martina Brunja žrtev plamenov. Dva dni pozneje je nastal ogenj v Hrastju in v soboto 1. t. m. zvečer je vzplamtel vinčarija posestnice Kolmančeve iz Lukavcev v Slamnaku. Hiša je bila lesona in slamo krita, zato je bila vsaka pomoč zaman. Zgrajba je zgorela do tal, živino vinčarija Vrhovnika so sicer rešili, pač pa mu je zgorelo vse drugo bomo imetje in živče. Požar je bil podtačen.

Sploh je domnevati, da požiga nekdo po načrtu. Oktobra je zgorela vinčarija ge. Ane Stajkove v bližini, pred kratkim tudi hlev in uta Kolmančeve. Pripoveduje se, da je vinčar Vrhovnik našel na svojem oknu list z obvestilom, da mora na Slamnaku zgoreti sedem hiš.

Justifikacija dveh morilcev

Beograd, 5. decembra. p. V Pančevu sta bila davi obešana brata Nikola in Marko Draskin, ki sta pred meseci zavratno umorila in oropala tamošnjega zdravnika dr. Milenka Lazića. Justifikacija bi se bila morala izvršiti že v ponedeljek, toda krvnik se je zakasnil in so jo morali zaradi tega odgoditi. Pred smrtjo sta se oba zločince kesala svojega dejanja in prosila sorodnike umorjenega zdravnika, naj jima odpuste. Justifikaciji so smeli prisostvovati samo sodniki in jetniško osebje.

Arhiv Jugoslovenske narodne odbrane

iz Južne Amerike je dal izseljenskemu muzeju dragocene prispevke, ki dokazujejo najtesnejšo zvezo duše in krvi med izseljenci in staro domovino. Zbrani so nešteti dokazi požrtvovalnosti in iniciative s katero so se udeleževali naši rojaki v Južni Ameriki v najhujši dobi tlačenja in v borbah za osvobodjenje in uedinjenje Splitska izseljenska organizacija ima, kakor znano, svoj poseben arhiv originalnih dokumentov iz te dobe, izdaja pa tudi svo je glasilo.

Jugoslovenska narodna odbrana je bila v stalnih zvezah z Jugoslovenskim odborom v Londonu in vsi listi, ki so jih izdajale organizacije naših rojakov, so pisale o njenem duhu. V muzeju so izvodili razni takih listov. Najvažnejši med njimi so bili: »Jugoslovenska država« in »Jugoslavija« v Antofagasti, »Jadrane« v Buenos Airesu in »Domovina« v Punta Arenasu. Zbirke arhiva Jugoslovenske narodne odbrane so živi spomeniki velike dobe v življenju in razvoju našega naroda ter velikega dela in velikih naših nad, poleg tega pa tudi najboljši dokazi rodoljubja in požrtvovanja, ki so ga kazali naši rojaki v tujini tudi v dobi najtežjih preizkušenj.

Ljubljanski pevci

Uprava Hubadove župe poziva vsa ljubljanska, tudi mešane zore k skupni vaji danes ob 20. v Hubadovi dvorani Glasbene Matice. Udeležba obvezna.

Austrija v Angliji še neporažena

London, 5. decembra. w. P. Tudi svoj tretjo tekmo na angleških tleh je mogla dunajska Austrija zaključiti brez poraza. Današnja tekma med njo in moštvom Birminghama se je končala neodločeno 0 : 0.

Zadnje priprave za Pariz

Beograd, 5. decembra. p. Tehnični odbor JNS je na svoji smučnji seji definitivno določil jugoslovensko moštvo za tekmo s Francijo. Ker je Arsenijević zaradi bolehnosti odpovedal, je bil mesto njega določen Jazbec. Kot rezerve so odredili Čulić, Lukić, Petrović in Petrak, ki bodo v nedeljo igrali v ljubljanski reprezentanci, s katero bo imelo državno moštvo zadnjo trening tekmo. Kot stranski sodnik JNS bo na tekmi v Parizu Ružić.

Vremenska nanoved

Novosadka vremenska napoved za četi tek: Pretežno vedro in jutranje megle. Temperatura skoraj nespremenjena.

Zagrebška vremenska napoved za danes: Pretežno oblačno in toplo. Ponekod nekoliko dežja, zlasti na severu in zapadu države. Dunajska vremenska napoved za četrtek: Spremenljivo, večinoma zelo oblačno; ponekod tudi padavine. V višjih legah sneg nadnormalne temperature bodo trajali dalje.

Amerika snuje protijaponsko fronto

Za dosego tega cilja je pripravljena pristati na razne koncesije in vstopiti v Društvo narodov

Pariz, 5. decembra d. »Echo de Paris« poroča, da je dala ameriška vlada svojevo delegatu Normanu Davisu na londonskih pogajanjih glede razorožitve na morju nova navodila. Norman Davis naj bi zastavljal vse sile za ustanovitev angleško-ameriško-nizozemske fronte proti Japoncem, ki naj bi prišla do izraza predvsem glede oboroževanja na morju in glede na japonska prizadevanja po hegemoniji na Tihem oceanu. Amerika je pripravljena pristati na nekaj koncesij na področju evropske politike. V zadnjem času se je pojavila v Ameriki močna struja za vstop Zedinjenih držav v Društvo narodov. V Massachusettsu so zbrali celo 109.000 glasov za referendum, po katerem naj bi Zedinjene države takoj pristopile k Društvu narodov. Proti predlogu je glasovalo 67.000 ljudi. Tudi vstop Rusije v Društvo narodov je v Ameriki napravil zelo globok

vtis. Glede na to računajo v Londonu, da bo mogoče doseči v Washingtonu v tem pogledu znatne spremembe dosedanjega ameriškega stališča o sodelovanju v Društvu narodov.

London, 5. decembra. d. Listi se danes živahno bavijo z včerajšnjim sestankom britanskih in ameriških delegatov, ki so razpravljali o pomorskem razorožitvenem vprašanju. Sestanek ni dal nikakih posebnih rezultatov. Američani so obrazložili svoje stališče glede na pripravljajočo se japonsko odpoved washingtonske pomorske konvencije, spričo katere naj bi se prekinila vsa preliminarna pogajanja in skušali doseči sporazum po redni diplomatski poti. Angleži pa so zavzeli nasprotno stališče, da bi se morali preliminarni razgovori zaključiti ne glede na morebitno japonsko odpoved washingtonske pogodbe.

Sovjetski ukrepi proti teroristom

Z izpremembo kazenskega zakona bo uveden izreden postopek — Vsaka pomilostitev izključena

Moskva, 5. decembra d. V zvezi z umorom Kirova so bili včeraj aretirani vodja uprave ljudske komisariata za notranje zadeve v leningrajskem okrožju Medved, njegov namestnik Fomin in šest drugih uradnikov. Proti njim so bili uvedli postopanje zaradi malomarnega izpolnjevanja, službenih dolžnosti. Po uradnem poročilu agencije Tas je bilo aretiranih 70 ljudi, ki naj bi bili predvsem belogardisti. Aretiranci bodo obtoženi, da so pripravljali teroristična dejanja in atentate proti visokim funkcionarjem Sovjetske unije.

Predsedstvo centralnega izvršnega komiteja je sklenilo izpolniti kazenski zakonik glede pobijanja terorističnega delovanja in protiteroristiških organizacij. Zakonu se bodo dodale naslednje določbe: 1. Preiskava proti terorističnim organizacijam in povzročiteljem terorističnih dejanj se mora zaključiti v 10 dneh. 2. Obtožnica se mora obtožencu izročiti v 24 urah. 3. Sodna razprava se lahko vodi v odsotnosti obtoženca in državnega tožitelja. 4. Priziv, revizija in pomilostitev so nedopustni. 5. Obsodba se mora takoj izvršiti.

Morilec Nikolajev je bil malone linčan, tako da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Njegovo stanje je resno in se zdravniki zelo trudijo, da bi mu rešili življenje. Njegova žena je osumljena, da je sodelovala pri atentatu in je bila zato aretirana.

Moskva, 5. decembra. d. Proces proti zatrotnikom, ki so obtoženi umora sovjetskega politika Kirova, se bo pričel 13. decem-

bra. Pred sodišče bo postavljenih 73 obtožencev. Sodišče bo postopalo proti njim že po najnovejših zakonskih določbah, ki se nanašajo na teroristične akcije.

Bivši dunajski župan dr. Seitz izpuščen

Dunaj, 5. decembra. g. Bivšega župana Seitzja, ki je bil aretiran o priliki znane februarke revolucije in od takrat v sodnem preiskovalnem zaporu, pozneje pa interniran pod policijskim nadzorstvom v nekem dunajskem sanatoriju, so danes po vladnem sklepu izpustili na svobodo. Seitz je odšel takoj na svoj dom. Prav tako so uklenili nad njim prvotno odredeni policijski nadzor. Tudi obtožnice, ki je bila že pripravljena, ne bodo vložili. V političnih krogih sodijo, da je izpust bilvšega socialno-demokratskega župana v zvezi z nameravano akcijo vlade za pridobitev delavskih mas.

Grško-bolgarski obmejni incident likvidiran

Sofija, 5. decembra. AA. O obmejnem incidentu, ki se je pripetil na bolgarsko-grški meji, je vojni minister general Zlatev izjavil, da je v glavnem likvidiran in da je mešana grško-bolgarska komisija podpisala protokol, v katerem so točno ugotovljene okoliščine, v katerih je prišlo do incidenta.

Naši kraji in ljudje

Nepozabni spomini Matičarjev na Plevno

Pleveno, 2. decembra. Poročevalcu na turneji Glasbene Matice bi bila potrebna še 25. ali celo 26. ura na dan, da bi vršil svojo nalogo, ker ostalih 24 ur dneva se vrsti dogodek za dogodkom, vtis za vtiskom. Vsa ta doživljaja pa so tako pomembna, da ni mogoče kratko preko vsega, saj je postala turneja ne samo pevsko-umetniška manifestacija, nego je zbor dobil značaj misije za tako potrebno zblizevanje med obema narodoma. Slovenci, ki smo sicer že svojčas gojili precej dobre stike z bolgarskim narodom, smo reprezentativno in pred vso javnostjo prvič nastopili na pot, ki obeta, da bo rodila prav dobre sadove. To je lahko presoditi, kajti pričujoče pismo gre že za zadnje postaje na turneji. Po obvestilih iz domovine smo pa tudi lahko vedeli, da se naša in tudi širša jugoslovenska javnost močno zanima za našo pot.

Proti Plevni

Soboto popoldne, po tako uspelem koncertu in prijateljskem večeru v Vojenem klubu v Rusah, so Matičarji spet izkoristili za ogled trgovskega, bogatega, slikovito ob širokem Dunavu ležečega mesta. Vedno v številnem spremstvu domačih pevskih in glasbenih krogov. Po kosilu ob 11. smo se odpeljali. Metropolit je poslal Matičarjem svoj blagoslov v smislu njihove misije za zblizevanje med obema narodoma. Mnogi ljudje je spremlja Matičarje na kolodvoru, ki se je napolnil. Po ginitivnem slovesu smo opoldne odrinili ob petju rusenskih pevcev, spet obdarovani s cvetličami.

Pot je šla nazaj na važno železniško križišče Gornja Orjahovica. Pred Matičarji je bilo dospel na kolodvor narodno pevsko društvo iz Grahova. Ko so člani tega zbora zvedeli, da se kmalu pripeljejo Matičarji mimo, so se ustavili na kolodvoru in so s petjem in vojaško godbo pozdravili Matičarje. Od postaje Levski dalje je bila zbrana na vsaki postaji množica občinstva, predvsem povsod šolski otroci in dijaki z učitelji; burno so pozdravljali Matičarje ter jim prepevali v pozdrav. V Pordim, kake pol ure vožnje pred Plevno, je prišla naproti večja deputacija plevenskih pevskih zborov, med njimi predsednik narodnega pevskega zbora, stari in zaslužni Popov. Na postaji je bila spet v velikem številu zbrana šolska mladina, ki je pod vodstvom učiteljice pridno prepevala v pozdrav narodne pesmi in himno »Hej Slovanci! Majhna Slovenka, Abela hčerka, je izročila dirigentu Poliču šopek. Saj res, plevenska deputacija pa je bila prinesla že s seboj dva velika šopka za predsednika zbora in za dirigenta. Obenem je med vožnjo do Plevna organizirala vse delo za prevoz prtljage Matičarjev in za prenočišča.

Pleveno ima ogromen kolodvor, enega največjih v Bolgariji. Pred kolodvorom je velikanski trg, peron ob tirih pa je globok in dolg kakor kolodvorsko poslopje. Vse ta peron in par sto metrov daleč na obeh straneh perona ter prostorni trg pred kolodvorom so bili polni. Plevno šteje nekaj nad 35.000 duš. Ker ima mnogo šol, poleg osnovnih tri progimnazije, tri gimnazije, realko, tehnično srednjo šolo, vinarsko ali kletarsko srednjo šolo in druge zavode, je v Plevnu kakih 10.000 dijaštva. Lahko se reče, da je prišlo k sprejemu več nego pol mesta in vsa mladina.

Spet veličasten sprejem

Pa so Plevenci tudi vzorno organizirali vso sprejemno svečanost. Na levem krilu prostranega perona so stali združeni pevski zbori z vojaško godbo, par sto pevcev, na desnem krilu pa sto šolarjev broječi otroški zbor, sredi med obema pa so čakali vsi odličniki mesta, zamenik metropolit, župan, višji štabni častnik kot zastopnik generala-komandanta mesta z mnogimi častniki, zastopnik bana, predsednik oblastnega sodišča, predsednik pevskih zborov itd. Pred njimi pa je bil prazen velik krog, kjer so se grupirali Matičarji, čim so izstopili iz vozov, obšipani od cvetlic, med urnebesnim vzkljanjem ogromne množice. Združeni plevenski pevci so s spremljevanjem vojaške godbe zapeli v mešanem zboru našo himno in »Rodno pesem«, na drugi strani se je oglašal velik otroški zbor s himno »Hej Slovanci!«, sledilo je spet bučno pozdravljanje. Ko se je čez dolgo časa vihar ovacij nekoliko polegel, so se vrstili pozdravi, sedem ali osem po številu. Pozdravili so župana, vojaški zastopnik, zamenik metropolit, zastopnik pevskih zborov, zastopnik združenja lovcev (ki sliči našim strelskim družinam), zastopnik športnih društev in klubov in še nekateri. Vsak govornik je seveda izročil šopek dirigentu Poliču in predsedniku Pečenku. Pevke-Matičarke, ki so pomagale nositi te in že prej prejete šopke, so bile spet vse obložene s cvetjem. Naš zbor je odzdravil z bolgarsko himno, nakar se je predsednik Pečenko učinkovito zahvalil za sprejem, ki nas je spet vito prevzel.

Šli smo potem pod vodstvom odličnikov skozi množico spalir. Pred kolodvorom je bil od izhoda daleč tja po trgu in široki ulici proti mestu dolg in gost razpored same šolske mladine in za njo nepregledna množica. Mladina je vzkljkala, da je šlo po trgu kak orkan. Kakor so prihajali mimo Matičarji, je šlo vzkljkaje kakor diatonična skala, najprej basi in tenorji višješolcev, potem alti in soprani gimnazij in slednjič visoki glasovi otroških grl. Na čelu spreveda vojaška godba, za njo vsi odličniki s funkcijonarji Matice in nato drugi Matičarji. Dokler so hodili skozi spalir, je še šlo v organizirani skupini, potem pa je vdrila vsa množica dijaštva in drugega ljudstva za sprevid in se vmešala med Matičarje. Na vsakih par Matičarjev po par sto dijakov in dijakinj, ki so jih obkolili in korakali z njimi. Cesta s kolodvora v sredino mesta, ki je nad 20 metrov široka, je bila vsa polna korakajočih, prepevajočih in vzkljkajočih ljudi in mladine, tako da so prvi Matičarji že dospeli na mestni trg, na katerem je velik spomenik bolgarske osvoboditve, ko so bili zadnji še daleč zadalj.

Kaj takega pa Matičarji spet še niso doživeli. Več Matičarjev in posebnost neznanih Matičark se je ob tolikšni ljubeznivosti in prisrčnosti raznežilo do solz. Po dolgem so se vendar zbrali vsi Matičarji na velikem glavnem trgu. Odsli so takoj v dvorano gledališča na kratko poskusno vajo in potem v prenočišča, da se pripravijo na koncert. Vlak je prišel z Matičarji kmalu po petih popoldne v Plevno, pa je bila skoro že sedma, predno so prišli na prenočišča.

Kakršen sprejem, tak koncert

Gledališče ima veliko, lepo dvorano z obsejnim parterjem, s 36 ložami v pritličju in prvem redu, s balkonom in galerijo. Vsi prostori so bili spet do zadnjega kotička napolnjeni odraslega občinstva. Namreč že takoj ob prihodu so morali Matičarji pristati na to, da priredijo drugi dan, v nedeljo dopoldne, še mladinski koncert za dijaštvo. Občinstvo v koncertni dvorani je bilo zelo ogreto nasproti pevskemu zboru, akustika je bila dobra, zato so Matičarji v izvajanju, četudi že nekoliko trudi od dolgega pota, prekosili same sebe. Burno odobravanje, obilen aplavz zboru in solistom, nekaj točk je bilo treba ponoviti in na koncu seveda še in še dodajati. Posebno je bila burno sprejeta Adamičeva balada »Smrt carja Samuela«, po kateri je bilo spet izročeni ravatelj Poliču več šopkov in komunistu Adamiču, ki se je moral pojaviti na oder, tudi krasen šopek. Več funkcionarjev »Sojuz narodnih pevskih zborov« iz Sofije, med njimi podpredsednik prof. Teofilov in več pevcev iz Sofije, je prišlo dolgo pot iz Sofije semkaj, da prisostvujejo še enkrat koncertu Matičarjev. Obenem so prišli tudi z vabilom, naj se Matičarji na povratku ustavijo v ponedeljek še čez dan v Sofiji, na kar so Matičarji po dolgem oklevanju pristali, čeprav se tako odgodi prihod v Ljubljano do torka zvečer.

Proslava 1. decembra

Po koncertu so bili Matičarji povabljeni od združenih pevskih zborov z vsemi predstavniki v veliko dvorano vinarske srednje šole. Pozdravili so jih podban in župan, odgovoril je ravatelj Polič. In spet so vsi govori izvenili v tople simpatije za misel zblizanja med obema narodoma, motiv, ki je bil toplo nagnan ob vstopu na bolgarska tla in ki se potem redno in vedno z večjim poudarkom ponavlja ob vseh manifestacijah.

Pred samo večerjo so Matičarji proslavili svoj narodni praznik Ujedinjenja. Predsednik Pečenko je v toplih besedah poudarjal pomen 1. decembra ob času, ko doma proslavljajo Ljubljana na novinarskem koncertu zanosni praznik, se tudi Matičarji v tujini radostno spominjajo svoje domovine. Krasno ubrano je zadonela naša himna.

Mladinski koncert

V nedeljo ob pol 11. se je koncerta udeležilo poleg dijaštva tudi drugo občinstvo, ki prejšnji večer ni našlo prostora. Ob elementarnih izbruhih mladega, navdušenega dijaštva se je Matičini zbor spet razvel in podal v lepem, preciznem in toplem izvajanju skoro ves sobotni spored in dodal na koncu še več narodnih pesmi. Dijaštvo je opetovano pri priljubljenih pesmih burno ploskalo, cepitalo z nogami, vpilo, akklamiralo in izzvalo marsikatero ponovitev. Matičarjem pa je bilo v veliko zadoščenje, da so tako ogreli mlade duše za plemenito pesem. Ljubka dijakinja je dirigentu Poliču poklonila šopek.

Prizorišče osvobodilnih bojev

Po kosilu so si Matičarji ogledali obsežno mesto, ki je znamenito po svojih množičnih spominih na znano bitko pri Plevni leta 1877 v rusko-turški vojni. V obče je to mesto v osvobodilnih bojih imelo najvažnejšo vlogo. Tu je bil poveljnik močne turške vojske, znani hrabri Osman-paša, in Rusi so ta kraj oblegali z vso svojo močjo od 7. julija do konca septembra 1877. Šele ko je padel Plevno, je prišlo osvobodjenje. Okoli mesta so bili strahoviti boji. Turki so se zakopali v zemljo, Rusi so z neverjetno hrabrostjo napadali turške okope in imeli izredno velike izgube. Generala Skobelov in Gurkov sta si tu pridobila največji sloves. Cela vrsta spomenikov, muzejev, parkov spominja na osvobodilne boje. Matičarji so si ogledali krasen mavzolej, kjer je pokopani nebroj ruskih padlih vojakov. V mavzoleju je zgornj velika, lepa cerkev, pod njo pa prostrana kripti. V treh velikih sarkofagih so zbrane kosti in črepinje padlih žrtev. Vse so lepo urejene v teh sarkofagih in se vidijo skozi steklo. Zanimivo je opazovati različne rane, ki so bile prizadejane črepinjam; nekaterim se natančno pozna udarec s sabljo, da je odedan del črepinje, večina pa ima luknje od krogel in šrapnelov.

Počaščenje padlih

V kripti je naš moški zbor zapel žalostinko »Vigred se povrne« in »Blagor mu«. V nizkem podzemskem prostoru je zaradi močne resonance petje zvenelo še bolj tužno in tako se je zarosilo marsikatero oko. Navzočni Plevenci so ginjeni z zahvalo kvitrali pietetni čin Matičarjev. Potem so si Matičarji ogledali park generala Skobelova, ki ima ograjo iz samih pušk, kopij, sekir in lopat iz rusko-turške vojne. Za oporišča ograje služijo topovi. V parku samem je razstavljenih polno topov, šrapnelov in še raznega starega orožja. V tem parku je nadalje še več drugih spomenikov in nagrobnic ter še ena velika kripti s kostmi padlih vojakov. Tu je tudi pokopan predsednik komiteta revolucionarnih bolgarskih vstajev Zajmov. Tudi ob tem grobu avgusta 1932 umrlega velikega patriota so Matičarji zapeli žalostinko. In temu pietetnemu činu je prisostvoval tudi tedanji podpredsednik komiteta, sedanjí predsednik tukajšnjega narodnega pevskega zbora, Popov, katerega so Matičarji po odpeti žalostinki za predsednika zapeli v čast še pozdravno pesem. Starček se je razjokal...

Spominska lipa in kamen v obmejnem kraju

Grahovo, 5. decembra. 1. decembra je Grahovo posebnost pokazalo svojo pravo jugoslovensko dušo. Po svečani službi božji, katere se je udeležilo ljudstva kakor še nikdar ob državnih praznikih, smo posvetili lipo pred šolo Nj. Vel. kralju Petru II. Lipa je bila vsajena sicer že v spomin 10letnice uedinjenja. Šolska mladina je tačas pričela planirati prostor. Načelnik gospodarskega odbora podobčine g. J. Kralje je pa na pobudo šolskega upravitelja poskrbel, da se odstrani stara, volta lipa in okrog nje razmetane težke skale in da se vadi nova. Občinski odbor cerkniški je soglasno sklenil, da se lipi v Cerknici in Grahovem posvetita Nj. Vel. kralju Petru II. In sklenili smo, da se postavi pri lipi v Grahovem kamen z napisom: »Nj. Vel. kralju Petru II.« in da se ves prostor preuredi po zamisli strokovnega učitelja g. Jos. Mercine iz Ljubljane. Kritje strokovno prevzamejo sorazmerno: občina, podobčina, krajevni šolski odbor, sokolska četa, društvo kmetijskih fantov in deklet in gasilska četa Grahovo. Složno sodelovanje je rodilo krasen uspeh. Po službi božji so se v svečanem razpoloženju zgnili okoli lipe in spominskega kamna: šolska mladina z učiteljstvom, zastopniki občine in podobčine, pogranična četa s poveljnikom g. kapetanom Miloševićem, državno uradništvo, orožniki, gasilska četa in kroju, vsa tukajšnja društva korporativno, tukajšnji obrtniki in rokodelci in množica ljudstva. G. Ivan Remžgar, član banskega sveta, je v lepih besedah otvoril svečanost, se spomnil blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I., odkril spominski kamen ter izročil vse v varstvo vsakokratnemu šolskemu upravitelju. Zgromeli so vzkljkali kralju Aleksandru I. in kralju Petru II. Pevski zbor je zapel himno. G. šolski upravitelj je prevzel v imenu šole lipo in kamen v varstvo. Pozval je mladino in navzočne v komemorativnem govoru, da se vselej, ko bodo hodili tod mimo, spominjajo onega, ki je dal življenje za domovino in narod, da prisreže neomajno vdanost in zvestobo mlademu kralju Petru II. Vidno ginjeni, s solzami v očeh, so navzočni pritrdili pozivul Proslava uedinjenja se je nadaljevala v črno odeti šolski sobi. Govor šolskega upravitelja in vse točke programa, ki so jih izvajali: šolska mladina, sokolska naraščajnica, govoreči zbor kmetijskih fantov in deklet — vse to je globoko odjeknilo v dušah navzočnih. Močno je nadalje učinkovala sokolska poslanica, ki jo je čital starosta učitelj Globokar. Sledila je svečana prisega sokolske čete. Pevski zbor pod vodstvom učitelja Novljana je zaključil s himno. Kralj je mrtev, a duh njegov živi dalje tudi med podeželskim ljudstvom, zlasti na meji, in združuje vse v močno falango okoli svojega mladega kralja.

Litijski srez dobi ubožnico kralja Aleksandra I.

Litija, 2. decembra. V nedeljo smo imeli pri nas lepo obiskan zbor sreske organizacije JNS. Zbora so se udeležili poslanec g. Milan Mravlje, banovinski svetnik g. Gvidon Birola, odbor sreske JNS s predsednikom g. Lajovicem in tajnikom g. Ljetožem Turkom, nadalje skoro vsi občinski predstavniki iz našega sresa in predstniki in odposlanci vseh občinskih organizacij JNS v srezu. Zbor je otvoril predsednik g. Lajovic, ki se je spomnil v uvodu blagopokojnega kralja Aleksandra I. Ureditelja in nato podal pregled političnega in gospodarskega položaja v našem srezu. JNS je v litijskem srezu krepko zasidrana. Gospodarsko stanje se vidno boljša pri čemer ima veliko zaslug JNS, ki posveča zlasti veliko pozornost zaposlitvi brezposelnih. Vse te mesece doslej ni bilo pri nas brezposelnih, ker so vsi dobili delo, največ na cesti Radče-Litija-Trebeljevo-Ljubljana in tudi pri drugih javnih gradnjah. Mnogo jih je zaposljevala železniška uprava, ki je obnavljala progo med Litijo in Kresnicami, še zdaj pa popravlja škarpe v Strmolah nad Savo. Vsi navzoči so vzeli te izjave z radostjo na znanje. Narodni poslanec g. Milan Mravlje je podal pregled dogodkov po marseškem atentatu in je očrtal položaj v mednarodnem svetu po vložitvi naše note proti Mažarski pri Društvo narodov. Zatem je govoril

Naša mladina podpisuje prisego vdanosti

Ljubljana, 5. decembra. Te dni so prihajali v vse osnovne šole naše banovine zaviti s pergamentnimi polami. Na vseh so bile vtisnjene v slogu starih listin posvetilne besede vdanosti Viteškemu kralju. Takega plebiscita malih naša zgodovina še ne pomni. Lička so žarela mladini, ko jih je učiteljstvo na vseh 800 šolah naše banovine pozvalo k prisegi. Oni iz višjih razredov so stopali k mizam s polami samozvestno. Oni iz nižjih razredov, zlasti pa še prvčki, ki so pred dobrima dvema mesecema pokukali prvič v šolo, so bili v zadregah. Saj jim delajo črnilo in peresnik še hude težave in priliko, da jim uide črnilo še drugam, kakor tja, kamor so ga naravnali... Zdalj so že skoraj vsi pergamenti, tudi oni iz najbolj oddaljenih šol, v rokah Eklakurzijskega odseka. Zbranih imajo 180.000 podpisov. Vse došle pole so vezane v knjige, ki bodo vložene v miniaturni posnetek stare slovenske skrinje. Učiteljstva poklonitvena deputacija, ki šteje preko 400 oseb, odpotuje z lastnim posebnim vlakom v petek zvečer. Ko pa bodo naši mali podpisniki kraljeve oporoke dorasli, bodo gotovo vporabili prvo priliko, da pohite tudi oni na Oplenac, počastit Velikega kralja in — poiskat svoj podpis.

Skrinja s podpisanimi pergamenti je od večera razstavljena v velikem izložbenem oknu Tiškovne zadruge in vzbuja splošno pozornost in priznanje.

KULTURNI PREGLED

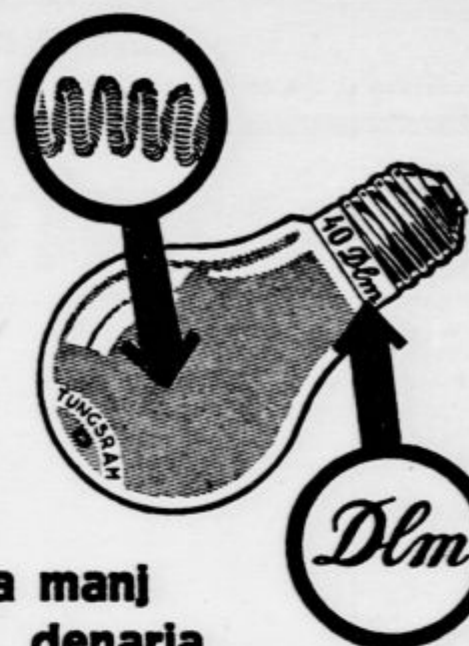
In vendar demagogija!

G. M. Kus - Nikolajev mi je v 12. številki »Svobodec« (VI. L.) odgovoril na moj članek »Laž razizma«? v »Jutru« z dne 11. oktobra t. l. V odgovoru mi očita — mimo drugih stvari — tudi strokovne netočnosti. Zlasti na to sem mislil odgovoriti v daljšem odgovoru v »Svobodi«, ki mi je sporečila, da je svoj letošnji letnik zaključila, in priložnoma ne namerava nadaljevati najine diskusije. Ker bi bil moral za tiste, ki »Svobodec« ne čitajo, odgovoriti obširneje (z mnogimi citati itd.), sem se odločil — potem, ko mi je »Jutro« ljubeznivo stavilo prostor na razpolago —, da osvetlim metode g. Kus - Nikolajeva samo ob enem, morda najbolj značilnem zgledu. V svoji brošuri »Laž razizma« je gosp. Kus-Nikolajev na str. 17/18, zapisal to-le: »Istočno-baltijski rasni tip, koga je postavil Günther, sličen je alpskemu, samo sa udubljenim očima i širokim očnim kostima. Kosa je pepeljasta, a oči sivkaste. Duša mu je sumorna, fantastična, razpoloženje promenljivo. U svojoci ojeni rasistične teorije Günthera Iltis ispravno tvrdi, da se ovdje i ne radi o rasnom tipu, nego o mješavini alpske rase sa nordijskom i mongolskom.« Glede vzhodno-baltskega tipa sem v »Jutru« (št. 234 z dne 11. oktobra t. l.) tako-le repliciral: »Vzhodno-baltskega tipa ni »po-

stavio« šele Günther, ta je »stak« že prej, tudi v antropološki literaturi (Deniker n. pr. 1901).« Dalje sem dokazoval antropološko nemožnost Iltisovega tolmačenja tega tipa. G. Kus-Nikolajev pa piše v svojem odgovoru pod točko peto to-le: »G. doktor želi opravljati tudi korekture, ki so popolnoma odveč in ki niso v čast njegovemu strokovnemu (podčrtal K. N.) znanju. Jaz sem rekel, da je Günther »postavil« vzhodno-baltijski tip in pri tem ostanem, ker gre tu za ime (podčrtal K. N.). Deniker ga imenuje »vzhodnega« (ostisch), a Günther ga je po nepotrebnem prekrstil podčrtal K. N.) v vzhodno-baltijski tip, ker je Denikerov naziv vzhodne rase brez posebnega razloga uporabljal (podčrtal K. N.) za alpsko raso. Točno? Samo ne prehitro, g. doktor!«

Prepuščam popolnoma presoji bralca zgornj citirane odstavka iz Kus-Nikolajeve brošure »Laž razizma« str. 17/18, ali gre le za ime ali za stvar vzhodno-baltske rase. G. Kus-Nikolajev vsekakor ni odgovoril na moja nadaljnjia izvajanja o tej rasi, temveč pravi, da mu je šlo le za ime. Smatram to sicer za izgovor v silo, toda vendar je dobro, da vemo, za kaj je šlo avtorju

Do 20% več svetlobe

za manj denarja

TUNGSRAM
nitka v dvojni vijajnici
svetlobna množina v dekalumenih

banovinski svetnik g. Birola iz Zagorja, ki se je dotaknil socialnih potreb našega sresa in je stavil predlog, naj si naš srez zgradi prepotrebno ubožnico, ki naj nosi ime po blagopokojnem kralju Aleksandru. Vse naš obširni srez še nima takega zavoda, ki pa je spričo slabih razmer med našim ljudstvom zelo potreben. Zdalj pošilja naše občine ubože v razne zavode izven sresa. Predlog je bil soglasno sprejet in je bil določen v 5a namen poseben odbor, ki bo storil potrebne korake, da se lepa ideja čim prej uresniči in s tem postavi najlepši spomenik pokojniku.

Soglasno je bila izrečena želja, naj se omili dosedanja davčna praksa. V tej zadevi je bila sprejeta tudi resolucija. V razgovoru o volitvah senatorjev se je naglašala potreba strankine discipline pri postavljanju kandidatov in pri volitvah. Litijski srez se bo natančno držal sklepov vodstva, odnosno banovinskega volilnega odbora. Soglasno se je izrekla želja, naj bi se kandidiral za senatorja tudi naš banovinski svetnik g. Gvidon Birola, podjetnik iz Zagorja, po rodu škofjeločan. G. Birola, je med najbolj popularnimi in socialno čustvenimi možmi v naši banovini in pozna potrebe sresa v katerem živi že dolgo vrsto let.

Pri ljudeh z nerednim delovanjem sresa povzroči kozarec naravne »Franz Josefov« grenčice, če ga popijete vsak dan zjutraj na tešče, lagodno mlo iztrebljenje črevesja. Zdravniki za srčne bolezni so prišli do rezultata, da učinkuje »Franz Josefov« voda tudi pri težkih oblikah srčne hibe sigurno in brez nepravilke. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Požigi v škocijanski okolici

Škocijan, 5. decembra.

Komej se je razburjenje malo pologilo, že je zločina roka znova zanetila dva požara. V nedeljo zgodaj zjutraj je začel goreti kozolec posestnika Jožeta Ržena v Malih Poljanah. Ržen je bil zavarovan le za 300 Din. — Nadalje je bil zadnji čas zažgan velik kozolec posestnika Franca Lozarja na Hrvaskem brodu pri Škocijanu. Tri brigalne so črpale vodo iz Krke in v razmeroma hitrem času omejile požar. Medtem pa je že pretila nova nesreča. Ognjene iskre so se oprijemale kozolca posestnice Ane Kirarjeve. Dvakrat je velika iskra grozila zanetiti požar, pa so ga obakrat preprečili. Vsak je delal s podvojeno močjo, posebno domačini so mnogo koristili na ta način, da so z mački vlekli goreče tramovje proti Krki. Če bi se ogenj oprijel Kirarjevega kozolca, ki brez dvoma preskočil na hišo in druga gospodarska poslopja, ki so krita s slamo. Od tam pa bi se ogenj razširil na vso vas, kakor se je to že zgodilo leta 1922. Sreča v nesreči je bila, da ni bilo vetra. Poleg kozolca je Lozarju pogorelo okrog 12 težkih voz sena, velika množina slame, en težki voz in veliko hrastovih hlodov in desk. Pri tem posestniku je še šestič gorelo v zadnjem desetletju. Sploh je Hrvški brod nesrečen kraj, kjer gori vsako leto vsaj enkrat. Raški orožniki vodijo obirno preiskavo.

brošurice, kajti iz konstatacije v brošuri to gotovo ni jasno. Toda tudi glede imena nima pravi Deniker govoro o vzhodni rasi (»race orientale«, »Ostiasse«, če že hočete po nemški, pa ne ostische, ker gre le za ime) in je ni Günther »prekrstil«, na vzhodno-baltsko, temveč je to storil Nordenstrenk l. 1926. (»Europas mändniskoraser och folkslag« (Stockholm). Od njega je prevzel Günther za rasni tip, ki ga je že priznaval d. l. 1924. Moram torej na samozavestno vprašanje g. Kus-Nikolajeva: »Točno?« odgovoriti: Ne, ni točno! In: »samo ne prehitro«. G. Kus-Nikolajev! Toda saj vam je šlo samo za ime... Morda bi že ta stvar zadostovala, toda samo mimogrede naj omenim, da g. Kus-Nikolajev, ki pravi, da je marksist, ne priznava niti možnosti napredka od l. 1892., kajti takrat je zapisal antropolog Kollmann oni stavek, ki je za g. Kus-Nikolajeva postal nezmotljiv evangelij (pa ta konstatacija za razsodnega bralca gotovo ni pobijanje vrednosti Kollmannovega strokovnega dela pred 42 leti! Toda g. Kus-Nikolajev je smatral za potrebno, da imenuje podobno konstatacijo v moji prvi oceni pobijanje uglednega znanstvenika. Stvar okusa... Skoraj točko za točko bi lahko g. Kus-Nikolajev dokazal napačno razumevanje (holer?), neznanje — zlasti novešje strokovne literature —, da smenosti (kakor je n. pr. ona razlaga o A. Zweigu) itd. — toda čemu?

Še eno stvar bi rad osvetlil. G. Kus-Nikolajev zaključuje razlago svoje 11. točke (v

Tudi nedeljska številka „Jutra“

mora zaradi sobotnega praznika iziti že v soboto zjutraj. Oporazmarjanje na to vse cenjene inerente in naročnike malih oglasov ter jih prosimo, da nam izroče svoja naročila na oglase za to številko »Jutra« čimprej, najkasneje pa do petka popoldne.

Oglasni oddenek „Jutra“
LJUBLJANA, Šelenburgova ulica št. 3.

ved utemeljuje s tem, ker se dela škoda v sadovnjaku na mladih drevescih in pa, ker se rabi ves ostali prostor, ki ni zasajen, za vezbalistične smuške sekcije »Korotana« s sedežem na Rakovniku. Tisti, ki niso člani omenjene sekcije, se smejo posluževati navedenega terena le z dovoljenjem vodstva športnega kluba »Korotana«. Prepoved stopi v veljavo s 15. t. m.

u— Vlasta Burian se nam v petek pokaže v svojem filmu »Carjev adjutant«. Ta film ne zaostaja za filmom »Svejk«, mogoče ga še prekaša. Glede zabave in smeja je gotovo, da bo Vlasta Burian dosegel poln uspeh. Priznati mora vsakdo, da je »Carjev adjutant« najboljši Burianov film, ki prekaša »Lažnega fel'dmarsala«. Film bo v petek na sporedu ZKD.

u— »Tarzan in njegova družica« je film o katerem govori svet. Na Dunaju, v Berlinu, Parizu, Londonu in v Ameriki je vzbudil ogromno zanimanja in občudovanja. Kritika pravi, da je ta film že zaradi same Weissmüllerjeve igrice prava svetovna senzacija, ki more zanimati vsakogar. Staro in mlado, inteligentno kakor pripristoč človek najdeta v tem filmu nešteto zanimivosti. Življenje v džungli še nikdar ni bilo tako dobro posneto kakor baš v tem filmu.

u— Nezgodna pri reparaturi avtomobila. Včeraj je Ljube Zajc, mlad šofer iz Sotškega (občina Dol pri Ljubljani) popravljal polomljen avtomobil. Po reparaturi je šel z vozilom na polizkusno vožnjo pa mu je v hipu odzvozel volan in je avto s precejšnjo silo trčil v drevo ob cesti. Šofer je dobil take poškodbe na glavi, da so ga morali prepeljati v bolnišnico.

u— O nekem družabnem škandalu kroji po Ljubljani vse mogoče vesti, ki jih ni mogoče točno kontrolirati. Dejstvo je zanesljivo, da je bil aretiran znan ljubljanski dentist, proti kateremu je bila podana ovadba, da so se pri njem vršile orgije in da so bile za njim zlorabljene celo dentisteve pacientke. Izvršena je bila pri osumnjenem tudi hišna preiskava. Kakor slišimo, je bil aretiranec že izročen sodišču. Sodna preiskava bo pokazala, ali in v koliko so očitki proti njemu resnični.

u— Miklavž v operi. Starše opozarjamo, da bo prišel sv. Miklavž danes popoldne ob 15. k premieri baleta »Od bajke do bajke« in da bo delil pri predstavi navzočim otrokom darila. Če želite, da bodo vaši malčki obdarjeni, pošljite darila pravčasno v opero z natančnim imenom in naslovom obdarovanca. Darila naj se izročijo gledališkemu mojstru Francu Lebnu.

u— Svojevrsnega, prav zanimivega parkeljna je napravila neka gospodinja iz Delavskega doma iz dveh korenjev, koš pa iz repe. Parkelj ima mnogo mladih in starih občudovalcev pred izložbo oglasnega oddelka »Jutra« v Prešernovi ulici.

u— Razstava jaslic v Jakopičevem paviljonu se bo otvorila 8. t. m.

u— »Punkci živé«, mladinski spevoigro v treh dejanjih bo na splošno željo ponovilo društvo »Tabor« na praznik v soboto 8. t. m. ob 4. popoldne v dvorani Delavske zbornice. Vstopnina neznatna. Igra je v resnici ljubka in je male gledalce naravnost zadržala. Starši, privedite svojo drago dečo.

u— Slovenske narodne pesmi v espartanskem prevodu bo pel konservatorist g. Dolničar na »Zamenhofovem večeru« v petek 7. t. m. Prireditev bo v dvorani hotela »Metropol« ob 20.30, brez vstopnine.

u— Klub espartistov.

u— Miklavžev večer plesno-sportnega kluba v Kazini bo jutri v petek ob pol 9. Vabljeni vsi člani in prijatelji.

u— Pri »Bohencku« zopet vsak petek namočena polenovka.

u— Ušila je mala modrosiva papiga (valovčarček). Odda naj se proti dobri nagradi v Knaflijevi ulici 5. II. nadstropje levo.

Iz Celia

e— Pirnatov doprni kip Ivana Cankarja, ki je bil doslej nameščen v dvorani Celjske mestne hranilnice, je dala mestna občina prenesti v vestibul Mestnega gledališča. Občina je nabavila lep podstavek. Kip je postavljen sredi vestibula.

e— Obrtniško zborovanje. Podružnica DJO bo priredila v nedeljo ob 9. obrtniško zborovanje v mali dvorani Narodnega doma. Na dnevnem redu so vprašanje Okrožnih odborov in obrtno-gospodarske zadeve. Obrtniki! Ker ste vsi zainteresirani na gornjih vprašanjih, se polnoštevilno udeležite zborovanja!

e— Meščanskošolsko učiteljsko bo zborovalo. V soboto ob 11. popoldne bo v deski meščanski šoli v Celju zborovanje Zdrženja učitelstva meščanskih šol krajevine Jugoslavije, sekcije za dravsko banovino.

e— Drugo gostovanje ljubljanske drame. »Mig, dekle z Montparnassa« nima umetnostnih pretenzij, pisano je bolj reportažno, kinematografsko in brez posebnih duhovitosti. Nekateri tipi so dobro pogodeeni, v splošnem pa je uspeh igre odvisen od igralcev. Ljubljanski gostje so igrali dobro

Vremensko poročilo

Številke za označbo kraja pomenijo 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlaga v odstotkih, 5. smer in brzina vetra, 6. oblačnost 0—10, 7. padavine v mm, 8. vrsta padavin.

Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo, drugo najnižjo temperaturo

4. decembra

Ljubljana 7, 762.4, 6.4, 79, NE1, 10, —, —; Ljubljana 13, 762.6, 11.2, 77, SW2, 4, —; Maribor 7, 760.6, 8.0, 60, 0, 10, —; Zagreb 7, 761.1, 8.0, 80, W4, 10, —; Beograd 7, 762.5, 5.0, 80, S1, 5, —; Sarajevo 7, 766.7, —3.0, 90, 0, megla, —; Skopje 7, 766.1, —2.0, 90, 0, 4, —; Rog Slatina 7, —, 7.0, 80, SW1, 10, dež, 0.3; Temperatura: Ljubljana 11.8, 6.0; Maribor 10.0, 5.0; Zagreb 13.0, 7.0; Beograd 8.0, 4.0; Sarajevo 4.0, —4.0; Skopje 13.0, —2.0; Rogaška Slatina 11.0, —1.0.

in tako pripomogli k uspehu. Scenarija je bila primerna, oba odnora predolga, gledališče pa premalo kurjeno.

e— Nesreča motociklista. V ponedeljek je padel 32letni sodar Martin Vučer iz Zalca med vožnjo z motornega koleca in se poškodoval po vsem telesu. Zdravi se v celjski bolnišnici.

e— Kino Union. Danes ob 16.30 in 20.30 zvočni vefilm »Henrik VIII.« in dve zvočni predigri.

Iz Maribora

a— Mestni odborniki se bodo sestali k seji v petek 14. t. m. ob 18. v mestni posvetovalnici.

a— Deset zapovedi za obrtnike je podal na prvem obrtniškem predavateljskem večeru tajnik okrožnega odbora Jukič Novak, poudarjajoč smernice, po katerih bi se morali ravnavati vsak zavezanec in napreden obrtnik. Pred tem je bilo poučno predavanje predsednika Zdrženja čevljarških mojstrov A. Krajčerja o razvoju čevljarškega obrta. Zatem je govoril g. Kac o davnih zahtevah obrtništva. Večer je otvoril in vodil podpredsednik o. o. Miho Vahtar.

a— Mariborski rezervni častniki in vojaški uradniki bodo zaprizepili v nedeljo 9. t. m. ob 11. v vojašnici kralja Aleksandra na Meljski cesti. Zadevne informacije pri mestnem vojaškem uradu.

a— 15.000 vojnih obveznikov bo priselilo v nedeljo 16. t. m. ob 10. na Tezno. Prisega se imajo udeležiti vsi vojaški obvezniki (tudi invalidi) letnikov 1880 do 1914 iz Maribora in bližnjih srezov. Na Tezno bodo vozili avtobusi.

a— Podmladek Rdečega križa priredi v nedeljo 16. t. m. ob 15. v Unionu ob sodelovanju osnovnih in meščanskih šol poklonilno slavnost v spomin blagopokojnega kralja Aleksandra in v znak zvestobe kralju Petru II. Čisti dobček bo v prid revnih učencev. Odbor si dovoljuje opozoriti

Gospodarstvo

Stavbno in galanterijsko kleparstvo

Beseda galanterija je bila v prejšnjih letih velikega pomena za kleparstvo, dokler nista prišla stroji in tornica, ki sta kakor pri vseh drugih strojih, tudi v našo vrezala globoko rano. Galanterijski izdelki iz pločevine medij in bakra so se izdelovali posebno v zimskem času, pri vseh kleparskih mojstrih in je bila ta stroka takorekoč pripomoček za zaposlitev pomočnikov in vajencev v zimskem času, ko stavbno delo popolnoma počiva. Vajenci so se naučili pri izdelavi galanterijskih izdelkov ročnega dela s pomočjo malih strojev in so postali pozneje dobri pomočniki, izdelki pa so se lahko prodali raznim trgovcem. Skoro vsak kleparski mojster je imel poleg svoje delavnice tudi malo trgovino in je prodajal svoje lastne ročne izdelke. Naše gospodinjice so rade kupovale take izdelke, kakor vrče za mleko, za vodo, škroplilnice, škatle, kopalne kadi, posode za premoč, sita za juhe itd.

Kako pa je danes? Vse mora biti inozemsko blago. Prevladuje pogrešno mnenje, da domače delo ne ustreza in da ni dobro. Res je morda torniški izdelek včasih bolj ličen, bolj trpežen — kar je glavno — pa gotovo ni. Koliko bi naše občinstvo lahko prispevalo do zboljšanja razmer in do boljše zaposlitve obrtnika in delavca, ako bi naše občinstvo bolj upoštevalo domači izdelek! Tudi trgovci z železnico bi nam ob dobri volji in naklonjenosti lahko pomagali. Le prerači narobe to, kar jim prinese tuji potnik, dočim domači izdelek zavrača. Naši obrtniki in pomočniki bi bili v zimskem času zaposleni v delavnicah, če-tudi bi malo manj zaslužili kakor v poletnem času. Vajenci bi imeli priliko, da bi se izobrazili v dobre pomočnike, ker bi imeli več prakse v raznih delih. Tako pa je njihova izobrazba slaba in enostranska, kar je tudi v veliko škodo strokovnemu napredku. Pri sedanjih razmerah pa mora mojster, ko se delo na stavbi zaradi mraza ali snega prekine, svoje delavce odpustiti. Z mojstrom trpi pomočnik in njegova družina.

Drugi del naše stroke je stavbno kleparstvo. 30—40 let nazaj je bilo stavbno kleparstvo zelo važen faktor pri novih stavbah. Ni bilo lepe stavbe brez ornamentalnih in umetnih kleparskih del. Pomočniki, ki so izvrševali ta dela, so morali biti zelo spretni in dobri delavci. Najbolj so si bili tisti, ki so v svoji učni dobi imeli priliko izdelovati galanterijo. Seveda je bilo nujno potrebno naučiti se geometrije in razvijanja, poznati je bilo treba vse risbe, ki se nanašajo na izdelek, osobito tloris, stranski načrt itd. Klepar je postal zraven svoje obrti še tehnik. To znanje si je moral pridobiti v šolah in večernih tečajih.

Brezposelnosti v tej stroki v tistih časih skoraj ni bilo. Bili so res zlati časi za kleparstvo. Zaslužil je mojster, prav tako pomočnik. Napredek tehnike je zadal tudi stavbnemu kleparstvu težak udarec. Spremenil se je slog in začeli so graditi hiše z betonskimi strehami, brez kleparskih okraskov in drugih del. Kakor pri galanteriji, kjer je stroj izpodrinil ročno delo, izpodriva sedaj beton vsa naša lepa, ornamentalna in umetniška dela. Nove stavbe z ravnimi betonskimi strehami so poguba za stavbno kleparstvo. Na novi stavbi danes ni več dosti kleparskih del. Rabi se nekaj zlebov, cevi in obrob, včasih se kaka pločevinasta streha, to je vse. Iščemo razna nadomestila, kakor lepko, konko smolo i. t. d., ali vse to je slabše od dobre pločevinaste ali bakrene strehe.

Gotovo pa je, da pridemo kmalu zopet nazaj k poševni strehi. Ravne strehe niso

že danes občinstvo na so prireditev. Spored prihodnjic.

a— Spominska lipa. Pri majhnem parku pri Muhiču v Studencih so zasadili spominsko lipo v spomin na težke dni, v katerih živimo. Pri prisrčni slovesnosti sta govorila župan Kaloh in šolski upravitelj Hran.

a— Hrvatje leta 1917. O političnem položaju Hrvatov leta 1917 predava v petek 7. t. m. v Ljudski univerzi urednik Krašmar Kovačič iz Zagreba.

a— Mariborski natakariji so organizirani. V kolodvorski restavraciji je bil včeraj ustanovi občni zbor mariborske sekcije ženske zveze strokovnih nameštencev gostiteljske obrti za kraljevo Jugoslavijo. Pri volitvah so bili izvoljeni v sekcijski odbor: Josip Pavšer, predsednik; Oton Koritnik, podpredsednik; Venčeslav Rancinger, tajnik; Alojzij Repnik, blagajnik; Ivo Hilič, revizor, odbornik France Majcen. Uredbo o gostiteljski obrti je navzočim obrazložil združenjski tajnik Jenko.

a— Preje temno, sedaj svetlo. Električne žarnice so zadržale v Novi vasi in Radvanju, kjer se je izvršila napeljava cestne električne razsvetljave. Dogodek se je slovesno praznoval. Navzoč je bil tudi sreski načelnik Milan Makar. Svetloba je novovasko in radvanjsko temo pregnala.

a— 65.367.008 Din! To ogromno vsoto povzemamo iz včeraj navedene ravnokar izšle statistične publikacije, ki jo je izdal ministru za gradnje. Ta vsota se nanaša na najraznovrstnejše gradbene investicije od leta 1919. do 1931. v Mariboru in sicer je prišlo 38.275.265 Din za razne upravne, šolske in druge zgradbe, 2.908.911 na instalacije v teh zgradbah, 1.646.131 na vodovod, 7.015.968 na kanalizacijo, 3.331.118 na avtobusni promet (pozneje seveda več), 4.295.419 na razsvetljavo, 7.513.770 na kaldrmino in 480.426 na ureditev parkov.

a— Polomljeni nogi. Tkalski mojster Tone Horvat je s koleškom prišel na Tržaški cesti v neki voz ter obležal sredi ceste. Zlomil si je obe nogi. Prepeljali so ga v splošno bolnišnico.

a— Policijska malha. Trgovci Zlati Brišnikovi je včeraj popoldne neznan dolgoprstnež ukradel iz stanovanja v Gregorčičevi ulici nov rjav ženski plašč z rjavim kožuvinastim ovratnikom vreden 3000 Din. — Ivana Mihorka, dalavca iz Rač, so aretirali, ker je ukradel znanemu dirkaču Filipiču iz nezaklenjene šrambe v Pobrežju kompletno konjsko opremo, vredno 2500 Din. Je skesan priznal, zadnje besede pa bo imelo sodišče.

a— Nož... Pri peki kruha sta se sporekla pekovski vajenci. Zabilskal se je nož, 25letni pekovski pomočnik Ivan Hojnik je dobil od svojega tovariša vbojlad z nožem v levo roko. Spravili so ga v bolnišnico.

za naše kraje. Mogoče se zde nekaterim v današnji hipermoderni dobi lepe. Za vsak okus pa niso. Se manj pa so priporočljive, ker prej ali poznej začno propuščati vodo. Ravne strehe se lahko izvršujejo v krajih, kjer ni toliko vremenskih izprememb kakor pri nas. Naši kraji so gorati in zato imamo večini trikratno izpremembo vremena na dan. Za betonsko streho brez pločevine to ne more biti dobro. Pri ravnih betoniranih strehah je zelo malo kleparskega dela in zato bo naša obrt vegetirala naprej, dokler se ne bo spremenil slog in ne bo prišlo zopet tisto dobro ročno delo do veljave kakor je bilo nekdaj.

Mnogo sem prehodil sveta v svoji mladosti. Delal sem v Nemčiji in drugih državah, kjer je bila obrt na višku. Že iz lastne izkušnje lahko rečem, da se moda vedno menja in ponavlja in da bodo tudi v gradbeni stroki začeli zopet uvajati več kleparskega dela. Spomeniki stavbne umetnosti dokazujejo, da ima trajno vredno kot umetnina in dobro delo je ono, kar sta ustvarila bister in naraven razum in dobro ročno delo. To pa najdemo združeno ravno pri dobrem obrtniku.

Ljube Smerkol, kleparski mojster v Ljubljani.

Opomba uredništva. Gospod Smerkol je bil odklikovan na Mednarodni razstavi dela v Bruslju na predlog naše Zbornice za TOI in vlade zaradi umetniške in ročne dovršenosti svojega dela. To je bilo posebno odklikovanje, ki sta ga bila deležna dosedaj samo 2 Slovence in se ne dobi za denar. Drugi odklikovanec je bil g. Miha Vahtar, knjigoveški mojster v Mariboru.

Razstava umetno-obrtnih izdelkov

V okviru obrtniškega sejma so prireditelji pripravili tudi zanimivo razstavo umetno - obrtnih izdelkov, ki zavzema vse tretje nadstropje Drogenigove hiše na Mestnem trgu in ki ima predvsem namen, da nazorno pokaže individualno umetniško vrednost obrtniškega dela. Po svoji bistveni gospodarski funkciji je obrtnik v splošnem navezan na naročilo svojih odjemalcev, kar pomeni, da je njegovemu delu po navadi predpisana oblika in cilj. Za redni razvoj gospodarskega življenja in za veljavo obrtniškega dela pa je nujno, da bi naši mojstri kdaj pa kdaj ustvarjali proizvode tudi iz lastne volje in po svojem lastnem umetniškem okusu, da bi na ta način kot producenti z vzornimi primeri svojih izdelkov tudi vzgajali konsumente k boljšemu okusu in jim dajali priliko za izbiro. Tako ima ta del obrtniškega sejma čisto kulturni značaj in brez dvoma zasluži, da mu javnost posveti še posebno pozornost.

Tu so razstavljeni predvsem kosi pohištva, kakršno so včasih izdelovali naši mojstri in kakor ga po zgodovinskih vzorcih znajo na posebno željo sijajno imitirati tudi današnji mizarji. Tu so razstavljene razne umetno ško dragocene vezanine, sijajni izdelki pasarske obrti, svete knjige v primitivno lep izdelavi, pecivo po starih vzorcih, keramični izdelki, razni okrasni predmeti, rezljani okvirji, izdelki iz tolčne bakrene pločevine, raznovrstne čipke, izmed katerih jih nekaj prav lepih razstavlja Osrednji zavod za pospeševanje domače obrti, omariče za dragulje, lestence, lončarski in kamnoseški izdelki itd. Vse razstavljeno blago priča o velikem smislu za umetnost, ki odklikuje naše rokodelske mojstre. Posebno pozornost vzbujajo razstavljeni

steklarski izdelki, ki jih roke naših mojstrov izdelujejo mnogo tudi za nemški konzum. Tu so razstavljeni tudi zanimivi umetniško dovršeni mozaiki iz kamna. V tej dvorani so prireditelji razstave (aranžirala sta jo stavbenik Karlošek in inž. arhitekt Strenar) priredili tudi cele slovenske domačinske interierje, tako kmečko sobico, za katero je dal predmete na razpolago znani kamniški zbratelj umetnin g. Sadnikar, lovsko sobo in vobče pestro moderno in starinsko pohištvo v domačem slogu. Med drugimi so se s svojimi umetniškimi izdelki predstavili javnosti tudi naši fotografi.

V splošnem lahko rečemo, da je obrtniški sejem že takoli na svojem početku dosegel velik moralni uspeh in da bo pridobila v njem Ljubljana trajno institucijo gospodarske in kulturne propagande. Drogenigova hiša, ki jo je Obrtniško društvo s precejšnji stroški pripravilo za otvoritev prometu, je po svoji legi sredi mesta in po svojih prostorih kakor nalašč ustvarjena za takšne prireditve. Prav bi bilo, če bi naša mestna občina in druge poklicane instance poskrbele, da bi se ta mrtva palača, ki že leta in leta stoji v najozjem središču mesta prazna in zapuščena, za trajno odprla življenju in prometu in da bi tako lahko na Mestnem trgu večkrat, morda celo trajno videli tako lepe in zanimive prireditve.

Italijanski uvoz lesa

V tretjem letošnjem četrtletju so v italijanski statistiki o uvozu lesa postali nekoliko vidnejši rezultati uveljavljenja znatnih ugodnosti, ki jih uživa Avstrija za svoj izvoz lesa. Italijanski uvoz lesa iz Avstrije se je namreč povečal od 23.137 ton v juliju na 24.058 ton v avgustu in 27.038 ton v septembru; v istem času pa je uvoz lesa iz Jugoslavije nazadoval od 42.496 ton v juliju odnosno 41.855 ton v avgustu na 35.668 ton, v septembru se je precej povečal tudi uvoz lesa iz Rusije, ki je znašal 25.609 ton nasproti 15.172 tonam v avgustu, dočim je uvoz iz Rumunije nazadoval od 6.533 ton v juliju, odnosno 5.091 v avgustu na 2.118 v septembru.

V prvih treh četrtletjih letošnjega leta je znašal uvoz lesa v Italijo v primeri z istim razdobjem prejšnjih dveh let v vagonih:

	1934	1933	1932
iz Jugoslavije	38.769	36.256	26.009
iz Avstrije	25.266	22.528	24.764
iz Rusije	16.199	15.510	14.691
iz Rumunije	2.712	4.117	2.944
ves uvoz	96.937	92.508	78.051

Uvoz iz Jugoslavije je bil letos za 7 odstotkov večji nego lani, uvoz iz Avstrije pa za 11 odstotkov. Vse povečanje uvoza iz Jugoslavije pa odpade na prve štiri mesece tega leta, to je do uveljavljenja povišanih carin, dočim je bil uvoz od maja do septembra nekoliko manjši nego lani.

Gospodarske vesti

Prodaja monopoliziranih računov. Da bi se trgovcem in obrtnikom v večji oddaljenosti od sedeža davčnih uprav olajšala nabava računov z vtišeno računsko takso (po tar. št. 34 takse tarife) je finančno ministrstvo odredilo, da morajo davčne uprave dati potrebno število blokov teh računov oddelkom finančne kontrole izven sedeža davčne uprave in samim občinam, tam kjer ni oddelka fin. kontrole. Organi finančne kontrole odd. občine bodo prodajali bloke neposredno trgovcem in obrtnikom v vaseh.

Pridelovanje rčinočnega semena. Do letos je bilo v našo državo uvoženo okrog en milijon kilogramov rčinočnega semena. Letos so pa kmetijski ministri, banovine in nekateri zasebniki uvedli akcijo, da se čimbolj pospeši pridelovanje tega semena v naši državi. Že letos je uspelo zasejati okrog 800 oraloval zemlje s to rastlino in je bilo pridelano nad en milijon kilogramov rčinočnega semena, tako da je naša domača potreba tega semena popolnoma pokrita.

V trgovinski register sta se vpisali nastopni tvrdki: M. Sever in drug, mehanična tkalnica v Domžalah (družabnika: Sever Marjan, cand. ing. v Ljubljani, in Zagore Roza v Ljubljani; Rudolf Stroj, trgovina z lesom v Bohinjski Bistrici.

Poravnalne postopanje je uvedeno o imovini Medena Leona, trgovca v Grahove pri Cerklju (poravnalni upravnik Kravanja Milan, trgovec v Cerklju; prijavi terjatev do 29. t. m. na sresko sodišče v Cerklju, narok 3. januarja 1935) in o imovini Ivana Kogovška, kovaškega mojstra v Dravljah št. 109 (upravnik Ivan Sedlar, trgovec v Ljubljani, Linhartova 4; prijavi terjatev do 31. t. m., narok 4. jan. 1935).

Poravnalne postopanje je uvedeno o imovini Ivana Senice, gostilničarja v Ljubljani, Aleksandrova 5 (poravnalni upravnik Ljube Zajc, zadr. revizor v Ljubljani, poravnalni narok 28. dec. ob 9. prijavni rok do 21. dec.).

Borze

5. decembra.

Na ljubljanski borzi so oficijelni tečaji deviz ostali skoro brez sprememb. V zagrebški privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.15, v angleških funtih po 227.62 in v grških bonih po 29. Španske pezete so se nudile v beograjskem privatnem kliringu po 5.65, madžarski pengi pa po 9.

Na zagrebškem efektam tržišču je danes Vojna škoda nekoliko popuščala, za kaso se je nudila po 332 (v Beogradu promet po 330 in 329.50). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo prometa. Zaključek pa je bil zabeležen v delnicah Trboveljske po 102.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2310.68 — 2322.04, Berlin 1369.03—1379.83, Bruselj 799.68 do 803.62, Curih 1108.35—1113.85, London 168.69—170.29, New York 3388.83—3417.09, Pariz 225.21—226.33, Praga 142.51—143.37, Trst 290.90—293.30 (premija 28.5%), Avstrijski šiling v privatnem kliringu 8.10 do 8.20.

Curih. Pariz 20.3225, London 15.2350, New York 308.3750, Bruselj 72.15, Milan 26.29, Madrid 42.15, Amsterdam 208.50, Berlin 123.35, Dunaj 57, Stockholm 78.55, Oslo 76.55, København 68, Praga 12.8450, Varšava 58.20, Atene 2.91, Bukarešta 3.05.

Dunaj. (Tečaji v priv kliringu.) Beograd 12.29, London 26.65, Milan 45.98, New York 538.98, Pariz 35.58, Praga 21.84, Curih 174.67, 100 S v zlatu 128 S pap.

Elektri

Ljubljana. Vojna škoda 331 — 332, 7% investicijsko 69 — 70, 8% Blair 60 — 61,

Celo vaše stanovanje

se guga, kadar vozi kak tovorni avto mimo. To Vas gotovo moti. A Vaš KASELJ? Ali se ne trese tedaj vse Vaše telo?

Jejte **Bronhi** bonbone
pa ne boste kašljali!
Kašelj manjši ali večji

Bronhi uspešno prepreči!
IZDELEK »UNION« ZAGREB

7% Blair 53 — 54, 4% agrarne 40 — 41, 6% begluške 53 — 54.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 332 bl., za december 332 bl., 7% investicijsko 69 — 71, 7% Blair 53 — 53.25, 8% Blair 59 — 63, 7% Drž. hipotekarna banka 63 den., 6% begluške 54 — 54.50; delnice: Narodna banka 4500 den., Priv. agrarna banka 212 — 218, Sečerna Osijek 110 — 120, Trbovlje 102 — 105, Ljvjanica Osijek 50 denar.

Beograd. Vojna škoda 328.50 — 330 (330, 329.50), 7% investicijsko 69 — 70 (60.50), 4% agrarne 40.25 — 41 (40.75), 6% begluške 55—55.50 (55.25), 8% Blair 64 bl., 7% Blair 53.30 — 54 (53.25), 7% Drž. hipotekarna banka 64.50 — 65 (64.50), Narodna banka 4700 den. (4700), Priv. agrarna banka 215.50 — 217 (216).

Dunaj. Dunav-Sava-Jadran 13.75, Državne železnice 21.05, Trboveljska 14, Alpine-Montan. 10.88.

Blagovna tržišča

2110

+ Chicago, 5. decembra. Začetni tečaji: Pšenica: za maj 100.8750, za julij 94.50; koruza: za december 93.6250, za maj 91.25; + Winnipeg, 5. decembra. Začetni tečaji: Pšenica: za december 78.8750, za maj 83.75.

+ Ljubljanska borza (5. t. m.) Tendence za žito je bila mirna. Nudi se (vse za slovensko postajo, plačljive v 30 dneh): pšenica (po mleviski tarifi): baška 78 kg po 152 — 155, baška 79 kg po 155 — 157.50; koruza (po navadni tarifi): nova umetno sušena s kvaliteten garancijo po 115 do 117; času primerno saba po 107.50 do 110; moka (fro Ljubljana brez prom. davka): »K« 230 — 235; banatska »K« 237.50 do 240; slavonska 227.50 — 230; otrobi: pšenični brez prometnega davka, debeli 135 — 140, drobni 110 — 115.

Zahtevajte
Modre Gillette

Iz kraljestva tehnike

Steklo iz žindre – Svetlobni hormoni – Praktični izumi – Čudeži moderne merilne tehnike

Mi sami smo že pod vplivom tehničnih dejanj, ki so jih izvršili pred davnim časom, a gotovo obstojajo že izumi, ki bodo do dna spremenili življenje znanstvenca. Tako so že dolgo skušali izkoristiti žindro, ki se izloča pri pridobivanju železa kot nezaželjena sestavina. Lajki jo smatra enostavno za nekoristen odpadke. Resnica je pa ta, da vsebuje žindro iz plavžev polno dragocenih snovi, ki so dajale že doslej možnost, da so jo predelavali v žindrsko »volno«, cement, tlakovalne kamne ali v nadomestilo za gruše.

V najnovejšem času pa so odkrili še eno, prevažno uporabnost tega »odpadka«. Žindra vsebuje med drugim kremenčev kislino, apno, glino, torej bistvene sestavine stekla, in zato ni čudno, da so jo poskušali predelati tudi v ta material. Poskusili so uspeti v polni meri, iz plavžev lovijo tekočo žindro naravnost v samotne posode. Pri tem nastaja zelo trdno steklo, ki ima tudi prednost cenenosti, saj se izkoristi direktno toplota staljene snovi, kakor prihaja iz plavža. Tako je žindra pogloma postala prilično tako važna kakor železo, ki je zvezano z njenim nastankom.

★ V Ameriki so si izmislili praktičen »most«, ki rabi za vkrcanje in izkrcanje potnikov v vodna letala oziroma iz njih tudi pri nemirnem morju, kar je bilo do sedaj zelo nerodna zadeva. »Most« je nekakšen krov, ki leži na valjastih plavajih. S

stisnjenim zrakom se da krov dvigati in nižati na potrebno višino.

★ Izložena okna razsvetljujejo v najnovejšem času s fosfornimi snovmi. Te snovi imajo lastnost, da kopičijo vase svetlobo in jo v temi oddajajo, imajo pa tudi lastnost, da celo nevidno svetlobo spreminjajo v vidno. Danes vemo, da prodirajo v notranjost takšnih snovi svetlobni kvanti, ki si jih moramo predstavljati tako rekoč kot atome energije. Snov jih potem izžareva ponovno s spremenjenimi valovnimi dolžinami. Fosforne snovi so torej obremenjene s skladišča in transformatorji svetlobe. Če jih obsevamo n. pr. z zelenimi žarki, bodo oddajale rdeče, nevidni ultravioleto se spremenijo v vidno svetlobo. Pretvorile opravljajo pri tem določene barve, ki bi jih lahko imenovali barvni ali svetilni hormoni.

★ Znanost se v splošnem malo briga za predmete vsakdanje rabe. Tako imamo še danes vodne pipe, kakršne je izumil 1849 Llewellyn-Hemmons. Te pipe proizvajajo vse preveč suma. Tudi kavni vrči so še vedno takšni, kakršne je ustvarila stara porcelanska manufaktura. Temu je sedaj konec. Na trg so prišle posode za »kuhanje« kave, pri katerih opravlja kapljajoči krop nalogo, ki jo je imela prej voda v vretju. Z novimi posodami se delo opravi

vi vse bolj temeljito, hitro in čisto, kava pa ne izgubi svoje arome. Kar se tiče šumnih pip, pa je uspelo z upoštevanjem zakonov o tokih in spremembo ventilov ustvariti takšne, ki so znižali prejšnji truš od 60 in več fonov (zvčnih enot) na 10 do 20 fonov.

★ Toda moderna tehnika se seveda ne bavi samo z majhnimi stvarmi, ki so važne po svoje. Eno njenih najnovejših in največjih del predstavlja načrt, da bi Mezopotamijo, ta nekdanji raj na zemlji in današnje izsušeno puščavo, s prekopi, pregradami in umetnimi jeziki spremenili v deželo rodovitnosti in zelenja. Kar je uspelo v Egiptu, mora logično uspeti tudi v Mezopotamiji.

★ Končno naj še omenimo, da je moderna merilna tehnika dosegla takšno natančnost, da bi se nam o njej še pred nekoliko leti niti ne sanjalo. Na fotografskih ploščah smejajo že z milijardinko sekunde, bilijonski del centimetra se da izmeriti brez težave in imamo tokomere, ki kažejo še milijardinko ampera. Pri takšni točnosti je seveda naravno, da nam ne morejo več zadostovati takšne merilne enote, kakršno je telesno dolžinsko merilo prametra iz l. 1790. Danes uporabljajo za najdrobnejše meritve čedalje bolj dolžinsko mero, ki je položena v naravo samo in ki se imenuje valovna dolžina svetlobe.

Knez Pavel v Parizu

Na povratku iz Londona se je naš knez-naměstnik Pavel ustavil tudi v Parizu, kjer je imel važne razprave s predstavniki francoske države. Na sliki ga vidimo z vojaškim pritočnikom predsednika Lebruna.

Poljska prekomorska plova

V Trzinu pri Trstu gradijo dva nova prekomorska parnika, ki ju je naročila poljska vlada. Prvega, ki se bo imenoval »Maršal Piłsudski«, bodo splovili že te dni, drugega z imenom »Batory« pa prihodnje leto. Oba bosta imela po 30.000 ton.

Ni vseeno kakšna sredstva uporabljate za pranje perila. Predvsem morate biti dobri in poceni! »Hubertus« mila in »Perlon« pralni prašek sta taka. In domača sta!

SOJCI K SOJIM!

Kuhinja pred 400 leti

Kuhinjske potrebščine v dobi reformacije

Zgodovinske knjige in junaške pesmi poročajo le sem in tja o vsakdanjih zadevah. Če hočemo n. pr. zvedeti, kakšne so bile kuhinje naših prednikov pred 400 leti, moramo seči po drugih virih.

Francoski raziskovalec Durand je proučil 2500 inventarjev in je iz tega sestavil seznam o kuhinjskih potrebščinah, ki so jih uporabljale gospodinjice in kuharice v dobi reformacije. Ognjišče je bilo še v začetku 15. stol. pod plaščem kamina. Njegov dno je bilo pokrito spočetka s kamni ali opekami, pozneje z mavcem, neka naredba iz l. 1485. je zapovedovala uporabo železa. Ognjišče je bilo čisto okrašeno z

relievi svetnikov in svetnic. Pod kamniskim plaščem je visel na težki, okrašen verigi bakren kotel, dalje so viseli tu velike vilice za pečenje, raznji, klešče in lopate. Kotel je počival na posebnem stojalu nad ognjem, lončeni piskri so stali na trinožnikih, ki so se imenovali ponekdo »dekke«. Sploh so kuhinjskemu orodju radi dajali ime služabništva, »hlapece« se je imenovalo n. pr. leseno stojalo, »hlapčice« pa neka vrsta omare za orodje. Mnoge potrebščine, ki so bile spočetka groteskne v svojih oblikah in velikostih, so že okrog l. 1500. dobile še danes običajno obliko.

Samomor pred operacijo

Sloviti kirurg izvršil samomor iz strahu pred operacijo!

V medicinskih krogih je zbudil veliko pozornost samomor znamenitega budimpeštanskega ginekologa prof. Viljama Tauerja. V starosti 84 let je napravil z revolverjskim strelom konec svojemu življenju, ker se je zbal operacije.

Že dalj časa je bolehal za težko boleznijo v črevesju, ki bi se dala odpraviti samo z operacijo. S težavo so ga njegovi

prijatelji pregovorili, da bi se dal operirati. Čeprav je v svoji 60letni praksi izvršil nešteto operacij, je trdil, da si ne more predstavljati samega sebe na operacijski mizi. In tako je izvršil samomor tik pred operacijo, ko so ga za trenutek pustili samega.

Prof. Tauer je bil desetletja edini kirurg ginekolog na Madžarskem in skoraj vsi ginekologi, ki delujejo danes tam, so bili njegovi učenci. Njegova znanstvena dela so prevajali v vse kulturne jezike.

K položaju v Gdansku

Namestu odstopivšega predsednika gdanskega senata dr. Rauschninga je bil izvoljen za predsednika gdanskega senata Artur Greiser

Odlikovanje za zasluge v zraku

Francoski minister za zračno plovo Denain je predložil zakonski načrt, ki naj uvede posebno odlikovanje za zasluge v zračni plovi. Odlikovanje ustreza redu Častne legije, tudi tu bodo »vitezje«, »častniki« in »komanderji«. V prvem letu bodo razdelili 10 komanderskih križcev, 100 častniških in 250 viteških.

Vsakdo zadovoljen!

Pridite, izberite pri nas blago za oblačila za jesen in zimo. Prav zadovoljni boste z veliko izbero oblek, površnikov in sukenj ter z nizkimi cenami.

Drago Schwab, Ljubljana,
Aleksandrova cesta.

PRAVKAR IZIBLA STEVILKA ILUSTRIRANE TEDENSKE REVILJE

„ŽIVLJENJE IN SVET“

PRIPOBUJE NASLEDNJE ZANIMIVOSTI

Slika na ovitku: ELO JUSTIN: STUDILJA K TRGOVINI

Naslovna slika: W. GIESE: MLIN

MOTOR VSEMIKJA (Zakaj sije sonce? - Dr. hv) - Inž. Fr. Vagaja: SKRIVNOST EGIPTSKIH PIRAMID (2) - Dr. Anton Debeljak: SKOZI BEOGRAD V PEČ (2) - »ZALIVSKEGA« TOKA NI! (k) - OD UST DO ANTENE (oj) - BREZZICNI ZDRAVNIK - SONČNA KOPEL MED DELOM (ak) - KDAJ SE POSTARAMO - MRAVLJE, KI PREDEJO - Ivo Lapajne: PREVEČ IN PREMALO DEŽJA - Ivan Zorec: STISKI SVOBODNJAK (A. Debeljak) - Margita Mathe: DIVJI PARADIZ (46) - TEHNIČNI OZBORNIK (Visokofrekvenčna talilna peč - tma - 1300 km na uro! - tma) - CLOVEK IN DOM (Praktična bivalnica) - ZANIMIVOSTI - SAH - ZA MISLECE GLAVE - NEKAJ ZA VSE - Na platnicah: HUMOR (Adamson) - KRIZALJKA - ANEKDOTA

»ŽIVLJENJE IN SVET« se naroča pri upravi, Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, in stane na leto (dve knjigi) 80 Din, za pol leta (ena knjiga) 40 Din, za četrt leta 20 Din.

Posamezni zvezki se dobijo po 2 Din.

TELEFON števil: 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

Pozabljena pijača

Skrbi prebrisanega trgovca, ki so mu carinske oblasti prekrizale račune

V času, ko so Američani posegli v svetovno vojno, je dospelo v Bordeaux 100.000 galon najboljšeja whiskeyja iz Kentuckija v mahnih steklenicah. Poslal ga je ameriški Rdeči križ za svoje rojake na fronti. Iz tega ali onega razloga žganje ni prišlo do cilja in ko so se ameriški bojniki vrnili domov, je ostalo pozabljeno v Bordeauxu. Francozi so ga zaplenili in ker se ni javil lastnik, so ga prodali na javni dražbi. Pokupil ga je vsega neki trgovec Gaillard.

Mož se je hudo zmotil, če je mislil, da bo s svojim nakupom napravil dobre posle na

Francoskem. Njegovi rojaki so se branili ameriške žgane pijače. Tako je običajno, kar pa ji sami ni škodilo, ker je postajala od leta do leta boljše. Prišla je prebivalci v ameriški tihotapci, ki so zvedeli za to žganje, so ga hoteli pokupiti. Gaillard se ni hotel spuščati v te posle in je ponudbo odklonil. Ker pa so se začele steklenice drobiti, je dal tekočino prolati v tanke.

Sedaj je Amerika spet mokra. Američani so se spomnili na svoj dobri whiskey iz Kentuckija in so se oglasili Gaillardu. Ta je takoj zgrabil priložnost, ki je obetala postati tem donosnejša, ker se ameriški whiskey uvaža lahko v Ameriko brez carine. Toda ko je dospelo blago tja, je Gaillard skoraj zadela kap od presenečenja. Mož je bil dal nemreč uničiti steklenice, ki bi bile nedvoumno dokaz, da je tekočina res ameriška, in ker mu ameriška carinska oblast tega na samo besedo noče verjeti, bi moral plačati seveda visoko carino. Zasluzek bi šel s tem prilično po vodi.

Vendar Gaillard se ni popolnoma obupal. Sedaj teka po bordelaiskem pristanišču sem in tja ter išče delavce, ki so mu nekoč pretočili žganje iz steklenic v tanke. Z dolgo listo imen in overovljenih izjav upa ukrotiti carinsko oblast, da bo končno to žganje le prišlo do glj žejnih Američanov.

Francosko ruski odnosi

Marchandeanu.

francoski trgovinski minister se je odpeljal v Moskvo, kjer se bo pogajal z ruskimi državniki o poglobitvi trgovinskih odnosov med obema državama

Umrjeni boljševiški veljak

Sergej Kirov,

eden izmed vodilnih funkcionarjev današnje režime v Rusiji, ki ga je umoril bivši uradnik delavske in kmečke inspekcije v Leningradu Leonid Vasiljevič Nikolajev

ANEKDOTA

Sari Maritza, lepa ameriška svezdnica, se je seznanila v ateljeju z mladim režijskim pomočnikom, ki jo je enostavno vprašal za roko. Čez nekaj časa sta si pisala naslednji pismi:

»Ljubljena Sari,« je pisal mladi mož, »predstavljajte si mojo zadrego! Pred kratkim sem Vas vprašal, da-li bi hotela postati moja žena. Moj spomin pa me je ostavil na cedilu. Ne morem se več spomniti, da-li ste rekli »da« ali »ne«...«

»Moj dragi!« je pisala igralka. »Vaše pismo me spravlja iz mučnega položaja in sem Vam zelo hvaležna. Sicer se spominjam, da sem pred kratkim nekomu rekla »ne«, a predstavljajte si, da sem popolnoma pozabila, kdo je to bil...«

VSAK DAN ENA

»Vi sami pravite, da niste večni ne steno-grafije ne strojeplja! Kaj pa hočete delati v mojem uradu?«

»Nadure, g. ravnatelj, samo nadure!«

DR. VLAD. TRAVNER:

Tisočletni Firdusi

Eden največjih pesnikov, kar jih pozna svetovna književnost

L. 226 po našem štetju je ustanovil v Perziji Sasanov vnuk Ardešir ali Artakserkes I. dinastijo Sasanidov in s tem novo, tako zvano srednjo-perzijsko državo, ki je obstajala nad 400 let in obsegala večji del ozemlja med Indom in Sredozemskim morjem, Sasanidi - pred vsem Sapor II. Veliki (309 do 380), Kozru I. Nusiřvan (528 do 579) in Kozru II. Parviz (591 do 631) - so bili močnejši vladarji, ki so v vojni in miru silno povzdignili moč in ugled svojega kraljestva. Skrbno so čuvali prastara narodna (iranska) in verska (Zaratuštrova) izročila, na katerih je slovelo njihovo gospostvo. Zlasti so obnovili in izboljšali - deloma pod vplivom aramejske - staroperzijsko govornico. Tako je nastal srednjo-perzijski jezik ali pehlvi (pahlavi), ki se je ohranil - v nekoliko spremenjeni obliki (pars) - med spoznavalci Zaratuštrovega nauka še dolo stoletja. Obenem so pospeševali znanost in ustanovili v mnogih mestih široke države, zlasti v obeh prestolnicah Ekbātani (Hamadan) in Madainu ob Tigrisu (na mestu nekdanjega Ktesinhona) sijajne akademije in knjižnice. Ohranjena znanstvena dela (»Bundehesh«, »Arda Viraf«, Nirangistane, »Dadistan - i - din« i. dr.) imajo pretežno narodno-verski značaj. Umevno je da je cvetelo tudi pesništvo, kjer se kažejo isti vplivi. Odlični pesniki tega časa so bili avtor junaškega epa »Vamiki in Asra« vezir Busurđžmir. Barsuje in knez Behram Gur, ki je baje izumil rime. - O nastanku rim poročajo prvi perzijski književni zgodovinar Mohamed Aufi (zr. 13.

st.), da je imel knez lepo sužnjo in prijateljico Dilaram (»Mir srca«), ki je odgovarjala na pesniške pozdrave svojega gospodarja v istem ritmu in s končnim soglasjem besed (rime). Ta motiv v uporabi nekateri poznejši pesniki, zlasti Goethe (»Westöstlicher Diwan, Buch Suleika«) in Fr. Rückert (»Oestliche Rosen«).

Nova doba v zgodovini Perzije je napočila, ko je umrl kalif Omar v letih 635 do 651 po krvavih bojih državo Sasanidov in upostavljal v Bagdadu arabsko gospostvo, ki je trajalo do leta 1258. Z mečem in ognjem so skušali fanatični zmagovalci izbrisati vse sledove preteklosti. Že Omar je ukazal upelbiti znamenito knjižnico v Madainu; temu vzgledu so sledili tudi nekateri poznejši kalifi. Prebivalci so morali sprejeti Mohamedov nauk (koran brez sune). (Suna je islamsko ustno sporočilo, kakor se kaže v običajih in nauku najstarejših Mohamedovih vernikov, Razlika med sumiti (pristati) sune n. pr. Turki) in šii (t. j. »krivoverci«, ker ne priznavajo izročila n. pr. Perzije) je prilično ista kakor med katoliki in protestanti. Poleg teh dveh glavnih panog obstoje v islamskem svetu še številne druge ločine, izmed katerih je najpomembnejša sekta Vahabitov v Arabiji (ust. 1745) ter jezik in običaje zmagovalcev Zato so pisana vsa znanstvena (bogoslovna in pravna) dela tedanjih Perzijcev v arabskih Govorica novih gospodarjev je vplivala silno tudi na jezik domačinov. Tako je nastala današnja perzijsčina in z njo vred novoperzijska književnost. Kljub zmaji meča in korana pa je živel

v srcih premaganih še vedno spomin na državno in narodno neodvisnost in na čisto, sončno vero pradedov. Vrh tega je bila arabska uprava čisto pomanjkljiva in slabotna. Zato so bili upori zoper Arabce pogosti in tako so nastala v teku 9., 10. in 11. stoletja v raznih delih nekdanje Perzije več ali manj samostojne dinastije, ki so se smetale vse - kljub muslimanskim veroizpovedi - za naslednje Sasanidov. Tako so vladali n. pr. v Nisapuru (severna Perzija) v l. 819 do 862 Taheridi, katerim so sledili pozneje (873 do 900) Farisidi, v Farsistanu (glavnim mestom Sifars) - Bujiidi (934 do 1057), v Mosulu in Alepu Hamadanidi (934 do 1001), ob Kaspiškem morju Alidi itd. Najpomembnejši med njimi pa so bili Sasanidi, ki so gospodarili v letih 901 do 999 v Bohari nad Korosanom in Turkestanom. Spomin na to vladarsko rodbino - zlasti na močnega in viteškega sultana Nasra, imenovanega Emira es Saide »kneza sreče« (914 do 943) - se je ohranil v nešteti pesmih in pripovedkah do današnjih dni.

L. 961 se je uprl Samanidom njihov namestnik v Gasi (v dan. Afganistanu) Alp-Tekin in ustanovil novo dinastijo Gasnovidov, ki je vladala do l. 1186. Najodličnejši sultan tega rodu je bil Mahmud I. Veliki (997 do 1028), ki je razširil v številnih vojnah svojo državo tako, da je obsegala skoraj vse ozemlje med Gangesom, Arabskim jezerom, Kaspiškim morjem in Perzijskim zalivom.

Vse te dinastije so pospeševale z veliko vneto znanost in umetnost. Tako so nastale v cvetočih in obiljnih mestih, zlasti v Bohari Samarkandu Balhu, Mervu, Nisapurju, Heratu i dr. velike zvezdarne akademije in knjižnice, kjer so delovali številni misleci, med njimi veliki Avicenna. Zlasti se je odlikoval Gasnavid Mahmud I. ki je uporabil ogromni vojni plan predvsem za to, da je zgradil v svoji sijaj-

ni prestolnici Gasni krasne džamije in številne znanstvene zavode.

(Razvaline teh zgradb so kakih 5 km od današnje Gasne, ki šteje kakih 15.000 prebivalcev.)

Doba od l. 930-1106 je obnem zlasti oba perzijske književnosti, pred vsem epikega (junaškega) pesništva, za kar je bil perzijski jezik zaradi svoje gibčnosti, silovitosti in blagolastnosti kakor ustvarjen. Takrat so živeli na blesteh dvorih gostoljubnih in umetniško navdahnjenih knezov - zlasti Sasanidov in Gasnavidov - številni pesniki, ki so se navduševali za slavno preteklost svojega naroda. Taki glasniki in vodniki so bili - poleg nešteti manj pomembnih - zlasti Rudaki, Rugadi († 950), Kisai, moralist Keikavus, pevec »Suraba« in »Vamiki in Asra« Unsuri, njegova učenca Abduh Hasan Faruhi in Abu Mansor Mohamed Dakiki (1 997), Abu Said Abuhair, globokoumni Nasir Kustaus i. dr. Najsijajnejši med njimi, Homer in Dante perzijskega naroda, pesnik, ki si je priboril s svojimi deli svetovno slavo in ki v njema srca in duše svojih rojakov še danes prav tako kakor pred tisoč leti, pa je bil - Abu l'Kasim Mansur Firdusi (tu di Ferdozi ali Firdansi).

Poročila o življenju tega pesnika-prvaka se čisto nasprotujejo; kajti Firdusi je postal sam kralju legendarna oseba, s katero se je bavila mnogo bujna orientalska domišljija. - Rojen je bil v vasi Šabad blizu Tusa v Korosanu (severno vzhodna Perzija) l. 934; po drugih vesteh pa leta 939 ali 940. Dasi njegovo rojstno leto ni točno znano, praznuje Perzija uradno leto 1000 letnico svojega največjega peva. Ze v mladosti se je bavil Firdusi mnogo s prastarimi izročili svojega naroda, katerim je dal tudi pesniško obliko. Ko je dosegel že 58 leto starosti, ga je pozval sultan Mahmud na svoj dvor v Gasno in mu naročil, da dovrši delo, ki ga je začel njegov predhodnik Dakiki. Le-ta bi moral namreč

opisati - kakor pripoveduje Firdusi sam - na povelje Saman-đa Nuhā ben Mansura (975 do 997) slavne čine staroiranskih kraljev. Dovoril pa je samo prvih 1000 stihov, ker ga je usmrtil medtem neki fanatični turški deček. Z veliko vneto se je lotil Firdusi težke, pa častne naloge in ostal v to svrhu 12 ali 17 let na dvoru svojega zaščitnika. Tako je nastala po dolgih letih (ok. l. 1010) njegova velika junaška pesnitev »Šahname« (»Kraljeva knjiga«), ki obsega nad 60.000 dvojnih stihov. V njej opisuje pesnik zgodovino iranskih in perzijskih herojev in vladarjev od ustvarjenja sveta do pado Sasanidov. Vmes vpleta mojstrsko številne bujno-fantastične prvijce svojega naroda o božanstvih, demonih, duhovih, pošastih, zmajih, čarovnikih in drugih bajalovnih bitjih. Vse dajo pa obseva in ogreva čista luč Zaratuštrovih naukov in načel, ki je gorela v pesnikovem srcu kljub zmagi korana in sovraženega meča. Pripoveduje se, da je obljubil sultan Firdusiju za vsak stih en toman. - (Tomani so bili orientalski zlati ali srebrni novci. Zlat toman je bil vreden po današnji valuti prilično 200 dinarjev, srebrni seveda mnogo manj.) Ko pa je dobil pesnik mesto pričakovanih 60.000 zlatnikov isto toliko srebrnjakov, je razdelil denar med sužnje, ki so mu ga prinesli v vračel, poslal sultanu bridko satiro in zapustil Gasno. Neto se je podal preko Isfahana v Bagdad, kjer ga je gostoljubno sprejel vezir kalifa Kaderija. Tu je spisal Firdusi svoj drugi veliki ep »Jusuf in Salihā (Suleika«). Medtem so dosigli Ansari in drugi pesnikovi prijatelji da mu je Mahmud odpustil žalitev in ga pozval nazaj v domovino. Odsel je živel Firdusi v dokaj slabih razmerah na svojem posestvu v Tusu, kjer je umrl okoli l. 1020. Staro izročilo pravi da je poslal sultan pesniku na 12 velbdih 60.000 zlatnikov in ogromno množino drugih dragocenosti, ker je uvidel, da mu je napravil krivico. Ko pa je prišla karava-

SPORT

Državna reprezentanca igra proti podsavezni enajstoric

Včeraj smo objavili nekoliko komentarja na vesti beograjskih časopisov, po katerih naj bi se v nedeljo igral v Ljubljani nekaj poskusni trening med dvema državnima teamoma. To so bile zgolj kombinacije na podlagi fantazij, ki so si jih privoščili poročevalci beograjskih sportnih rubrik.

Medtem je bilo na prvi pogled jasno, da bi bila taka namera absurdna. Saj so igrali v nedeljo v Beogradu tekmo dveh teamov in je tako zvali B-team zmagal s 3:2. Pri tem so imeli merodajni ne samo priliko oceniti vseh 22 igralcev, temveč so se lahko tudi prepričali o vedno se ponavljajočem dejstvu, da oni, ki so že nekako doleteli v reprezentanco, ne igrajo s polno paro, drugi pa, ki so že a priori odprti, njeni vašni, so z vso dušo zraven in — z vsem telesom. To je pokazal zlasti incident Stevović — Gajer, ko je Stevović namenoma hotel onesposobiti Gayerja, da bi šel namesto njega v Pariz. Ali naj bi sa vez dal ponoviti to možnost?

Na svoji seji v torek zvečer je JNS razpravljala o potu v Pariz in o ljubljanski igri, pa je sklenila, da igra v Ljubljani kompletna postava, ki bo zastopala našo državo v Parizu, proti ljubljanski reprezentanci. Obenem je tudi odobrila postavlo moštva, predlagano po tehničnem odboru:

Glaser — Ivković, Matosić — Jazbec, Gayer, Lechner — Glišović, Aca Zivković, Moša Marjanović, Vujanović, Zvečević. S tem je stvar dokončno rešena in v Ljubljani bomo prihodnjo nedeljo imeli priložnost priskrbi gledalci najboljšo jugoslovensko moštvo v borbi proti podsavezni reprezentanci. Seveda se bomo na to prireditve še povrnili.

Drugi razred pred finishem

Dogodki te nedelje so zopet povsem prevrgli tablico drugega razreda. Na svojih mestih so ostali le trije klubi na koncu. Vsi ostali so se razvrstili drugače, deloma na boljše, deloma na slabše, kakršen je že bil doseženi rezultat.

Najpomembnejši dogodek je bilo pač srečanje med Grafiko in Marsom. Rezultat govori tesno v prid Grafiki, 3:2, z njim je Grafika vrgla Marsa s prestola in stoji za eno piko pred njim. Korotan je prav tako tesno zmagal nad Svobodo (2:1) in si začasno pomagal s sedmega na peto mesto. Slovan in Sloga sta si zboljšala količnika. Prvi je odpravil Slavijo z 8:0, Sloga pa Mladiko podobno s 7:0; s tem sta se oba priključila vodilni skupini, Sloga na tretje mesto, Slovan na četrto. Reka in Jadran ki nista igrala, sta bila potisnjena na šesto, odnosno na sedmo mesto.

Prihodnji termin — dvojni praznik — ima na sporedu osem tekem in bo za letošnjo jesen zaključil to zanimivo tekmovalno. Borbe bodo ogrožene, saj so sedaj samo za prvo mesto štirje kandidati, nadaljnja tri mesta so tudi še odprta. Dokončno se slika samo na dnu, kjer težko da bo kaj sprememb.

Grafika	6	5	2	1	35:11	12
Mars	5	5	1	2	26:8	11
Sloga	7	5	0	2	17:11	10
Slovan	7	4	1	2	21:10	9
Korotan	9	4	1	4	20:22	9
Reka	7	4	0	3	22:15	8
Jadran	7	3	1	3	19:14	7
Svoboda	7	2	0	5	17:27	4
Mladika	7	1	0	6	9:29	2
Slavija	7	1	0	6	8:47	2

Tablica je zelo poučna. Kože, kako je v vrhu položaj zamočan, in dopušča razne možnosti. Da vidimo!

Grafika
igra na praznik z Reko. Zadeva ne bo tako prijetna. Če zmagata, postane nedosegljiva, samo neolčen rezultat ne zadostuje, ker jo Mars lahko z boljšim količnikom prehit.

Mars
ima v nedeljo Sloga za partnerja. To bo po malem drug derby v drugem razredu. Sloga se je nevarno perila v ospredje in ima skomine po prvem mestu. Zato bodo pač morali Marsovi stvari vzeti resno v roke; če zmagajo, jim je vsaj drugo mesto gotovo.

Sloga
mora odigrati še dve tekmi. Na praznik bo imela priliko poigrati se s Slavijo ter bo šla za 12 točk. Naslednjega dne bo stvar z Marsom malo hujša, vendar ostane to srečanje še odprto vprašanje. Če gre vse po sreči, je s 14timi točkami vsaj drugo na skozni zapadna vrata v Tus, so nesli pogrebi pravkar skozi nasprotna vrata mrtvega pesnika k večnemu počitku. S kraljevim darom je zgradila baje Firdusijeva sestra vodovod v Tusu. Poleg že omenjenih dveh epov je zložil Firdusi tudi več lirskih pesmi (kasid), kjer slavi radosti življenja. V vseh svojih delih se odlikuje po izbranem jeziku, skladnosti in živi domisljivosti.

Umevno je, da je vplival Firdusi močno na poznejše pesnike svojega naroda. Tako so nastale po njegovem vzorcu v naslednjih desetletjih številne obsežne pesnitve iz perzijske preteklosti kakor »Garšaspname«, »Džahangirname«, »Bursunname« i. dr.

Firdusijeva dela so bila tudi prevedena — deloma v celoti, deloma v izvečkih — v razne evropske jezike. Tako so oskrbeli n. pr. angleške prevode Champion (1785, 1790), Turner Macan (1829), Atkinson (1832) i. dr.; francoske J. Mohl (1838 do 1878) in Vullers (1876 do 1884); nemške pa zlasti Göres (»Das Heldenbuch von Iran«, 1820), Rückert (»Rustem und Šuhrab«, 1820), Schak (»Heldensagen von Firdusi«, 1877), Etke (lirčne pesmi po rokopihi v Oxfordu, 1872 do 1873) in Jansen (1922). Na ta način je vplival veliki pesnik vzhoda tudi na pesnike zapada zlasti na nemške (Goethe, Rückert, Heine), v našem slovstvu pa posebno na Askerca (»Fenduzi in derviš« i. dr.).

Firdusijeva tisočletnica bo proslavila njegova domovina Perzija z velikimi svečanstvi. V Teheranu se bo vršil velik kongres, kamor bodo povabljeni zastopniki vseh narodov. Prav tako slovesno namerava počastiti pesnikov spomin Rusija. Zlasti namerava sovjetska vlada prirrediti v Eremitaži pri Leningradu veliko razstavo Firdusijevih del in izvirnikov in prevodov raznih narodov in priskrbiti novo rusko izdajo. Nedvomno se bodo spomnili tega jubileja tudi vsi drugi kulturni narodi.

mesto gotovo, s pomočjo Reke bi se dalo doseči celo prvo mesto.

Slovan
ima tudi še dve tekmi na razpolago in z njima štiri točke. K temu ima za nasprotnika dva dobavitelja točk: prvega dne Svobodo, drugega dne pa Mladiko. Slovan že skoro lahko računa, da bo imel na koncu 13 točk, z njimi mu je odprta pot na eno izmed prvih štirih mest.

Korotan
se trenutno nahaja na petem mestu in bo moral gledati prekrižanih rok (recte: nog), kako mu bodo drugi stregli usodo. Sam je že dovršil jesenski program.

Reka
bo imela opravka z Grafiko; bitka bo gotovo huda, saj gre Grafiki za dokončno prvo mesto. Drugega dne bo srečanje s Slavijo menda manj problematično. Preko srede v tablici se pa Reka ne bo mogla preriti. Bo pa spomladaj sreča milejša!

Jadran
čakata srečanja z Mladiko (prvega dne) in s Svobodo (drugega dne). Ima priliko pozeti vse štiri točke in s 11timi točkami v zalogi se mu smehlja tudi boljši placement od sedanjega.

Svobodi
preostajata še težki srečanja s Slovanom in z Jadranom. Težko bo kaj izbiti iz teh dveh tekem. Za sedaj se bo morala Svoboda pač zadovoljiti z osmim mestom.

Mladika
se nahaja v podobnem položaju. Niti Jadran niti Slovan menda ne bosta razpoložena, da bi se dala zmeniti glede točk.

In končne Slavija
tudi ni nič na boljšem. S Slogo bo težko kaj opraviti, z Reko pa tudi ne. Najbrže ne bo izhoda z zadnjega mesta.

Na dvojni praznik bo torej obrat zelo intenziven, saj je spored dovolj pester. Prihodnji teden bomo razmotili uspeh celotnega jesenskega tekmovalja. Dotlej pa mnogo sreče — vsem!

Državno prvenstvo v table tenisu

Dne 8. in 9. hotel Metropol.

Letošnjo sezono proslavlja ljubljanski table teniški sport svojo petletnico, odkar se je pričel aktivno širiti med našimi sportnimi klubi. Če se spomnimo samega početka, ko se je vršilo v Ljubljani prvo banovinsko prvenstvo, moramo z zadoščanjem ugotoviti, da so napravili naši table teniški igralci v razmeroma kratkem času ogromen korak v napreduku tega priljubljenega sporta. Čas, ko so plačevali naši klubi šolnino v Somboru, Murski Soboti in Zagrebu, je minil. Danes imamo v naši sredi dve najmočnejši moštvi in kopico najboljših tekmovalcev v državi. Po nizu dobro uspešnih turnirjev, katerih število je gotovo rekordno, se bo evro vršilo pri nas tudi prvič državno prvenstvo. Le kratak čas nas še loči, ko bodo ljubljanski klubi sprejeli medse vse svoje bivše učitelje, pa tudi že veliko število svojih učencev. Prestiž je velik, naloga težka in od uspeha je odvisno, kje se bo prihodnje leto vršilo to največje in najvažnejše tekmovalje.

Slovenci v Zagrebu niso bili zadovoljni z organizacijo, sedaj prirejajo sami državno prvenstvo. Kot organ zatorji imajo v državi velik sloves, katerega bo moral LTP to pot čuvati tudi pred inozemskimi zastopniki. Udeležba obeta biti prvovrstna: bodo tu Avstrijci, Somborčani, Beograjčani, Zagrebčani ter igralci iz Novega Sada, Subotice, Karlovca in vseh delov naše banovine. Borbe bodo edinstvene. Igranci iz vzhodnega dela kraljevine so Slovencem po večini sploh neznan, a veljajo kot tiptični posamezniki madžarske šole, ki je še vedno najboljša na svetu. Moštva imajo trenutno najjačje postave. Hexner bo igral v ZKD z odličnim Somborčanom Maverjem; potem pa so še bivši prvaki SSU in sedanji Ilija, dalje Makabi, Hermes in Graficar iz Novega Sada. Ti se bodo morali spoprijeti že v predkrožih za vstop v finale, ki predvideva samo štiri udeležence. Še večja nejasnost vlada v ostalih disciplinah, katere bodo morda končale z največjim presenečenjem.

Pokroviteljstvo nad prireditvijo so prevzeli minister za telesno vzgojo dr. Angjelinović, ban dravske banovine dr. Marušić in župan ljubljanski dr. Puc in doli s tem državnemu prvenstvu še poseben moralen značaj.

Turnir se bo vršil v soboto in nedeljo v okusni dvorani hotela Metropol.

Ilija : Maribor

Na praznik ob 14.30 na Stadionu

Na praznik se srečata gornja protivnika v prvenstveni tekmi na Stadionu. Maribor se nahaja trenutno na drugem mestu v tabeli in kaže močno voljo, da si osvoji prvenstvo. Ilija po zadnjih tekmah tudi hiti spravljal točke pod streho, saj ne sme izgubiti niti ene, če hoče osvojiti prvo mesto. Tekma bo brez dvoma napeta in zanimiva, saj so ta srečanja privabila običajno rekordno število gledalcev.

Službeno iz poverljivstva sekcije ZNS v Celju. Redni mesečni sestanki na drevi ob 20. v hotelu »Hubertus«. Udeležba bo obvezna za vse savezne sodnike.

Okrožni odbor LNP v Trbovljah obvešča klube Amater, Dobrna, Trbovlje in Retje, da se bo v smislu sklepa seje z dne 19. novembra vršilo pokalno tekmovalje 9. t. m. na igrišču Amaterja. Ob 13.30 igra Amater : Trbovlje, ob 15. Dobrna : Retje. Službujoči odborniki o. o. g. Dolanc. Poverjenstvu LNP v Trbovljah je o. o. javil željo, da dirigira za sodnika g. Marina. Blagajno vodi o. o. Klubi naj pošljejo po štiri reditelje.

»Bela opojnost« je naslov smuškega predavanja, ki ga bo govoril v današnjem radiu predsednik LZSP g. Ante Gnidovec. Opozarjamo vse prijatelje smučarskega sporta na to predavanje našega odličnega strokovnjaka, ki uživa pod imenom »botere« sloves duhovitega humorista. Radovedni smo pač, ali bo govoril »predsednik« ali »botere«.

SK Ilija. (Table tenis). Danes ob 19.30 je zadnji trening prve ekipe na Ledini. Važno tudi zaradi turnirja v Avstrijo.

SK Ilija (nogometna sekcija). Trening juniorjev bo v petek ob 14.30. V soboto igrano na Jadranu v naslednji postavi: Košak, Mihelič, Zargi, Vodnik, Kroupa II, Miha, Zajc, Smerdu II, Eržen, Vovk,

Bac, Hader, Kogelj. Opremo vzamete v petek popoldne tili v soboto ob 8.30 do 9. pri osebniku. Zberemo se ob 9.15 pred kavarno Evropo.

SK Ilija. (Nogometna sekcija). Danes ob 14.30 dalje strogo obvezen trening za prvo in drugo skupino. — (Smučarska sekcija). Zaradi obolelosti vodje gimnastičnega tečaja g. Soukala danes vežba odpade.

SK Svoboda, Ljubljana. Danes ob 18.30 članski sestanek v Delavski zbornici, nato seja odbora.

SK Slovan. Danes po 15. strogo obvezen trening za vse igralce, zlasti za prvo moštvo. Ob 20. uri sestanek v klubovi sobi pri Krušču.

SK Mars. Danes ob 20. članski sestanek za prvo moštvo v društveni sobi. SK Mars. Drevi ob 20. v članski sobi članski sestanek, obvezen za vse verificirane in neverificirane člane. Gotovo morajo priti vsi člani, ki so igrali prvenstvene tekme. Tudi za juniorje obvezno!

SK Panonija. V soboto obvezen sestanek vseh članov ob 18. v klubski garderobi. Igralci, ki imajo še doma opremo, jo morajo najkasneje do petka zvečer vrniti.

Trbovlje : Amater 4:1 (6:1). V nedeljo 2. t. m. se je odigral podaljšek prekinjene prvenstvene tekme Trbovlje : Amater in se je s to tekmo zaključilo jesensko prvenstveno tekmovalje v Trbovljah. Kakor je bilo pričakovati, je odneslo zmago Trbovlje z rezultatom 4:1 odn. skupno 6:1. Moštvo Trbovlja je tudi topot odlično zaigralo, kar se izraža tudi v rezultatu. Igra je bila fair in tudi publika je bila dokaj dostojna z izjemo nekaterih vročevrtnih. SK Trbovlje, ki v jesenskem tekmovalju ni bil poražen, je zavzel v tabeli prvo mesto in izgleda ista takole:

Trbovlje	3	2	1	0	5	10:4
Dobrna	3	1	1	1	3	6:5
Amater	3	1	—	2	2	6:9
Retje	3	1	—	2	2	4:8

Srednji napadalec g. Belinc (Trbovlje) je igral svojo 300. tekmo za barve svojega kluba. Klub, ki ga kot marljivega in požrtvovalnega igralca visoko ceni, se mu je oddolžil z darilom v obliki žepne ure. — Predsednik kluba inž. Vrbič je imel pred pričetkom tekme pred moštvom kratek nagovor.

SK Atletik : jesenski prvak celjskega nogometnega okrožja. Drugorazredna prvenstvena tekma med celjskimi Atletiki in SK Olimpij ni bila odigrana, ker k tekmi ni bilo delegiranega sodnika. Poverjenik sekcije JNS v Celju je takoj na igrišču določil drugega sodnika. SK Olimp pa se s tem ni strinjal in ni hotel igrati tekme. Zaradi tega je JNS proglasil, da je SK Atletik dobil tekmo v razmerju 3:0 p. f. S tem je SK Atletik zasedel prvo mesto na tabeli in postal jesenski prvak celjskega nogometnega okrožja.

Iz življenja na deželi

Iz Kamnika

ka— Posnematelj Industrija platnenih izdelkov v Jaršah je v počastitev spomina blagopokojnega kralja Aleksandra I. poklonila kamniškemu Sokolu 5000 Din. Vse priznanje!

ka— Spominjsko lipo smo slovesno zasedili na praznik uedinjenja na lepem prostoru nad Samčevim predorom, tam, kjer smo prvotno nameravali postaviti spomenik žrtvam svetovne vojne. Kakor znano, smo za spomenik že prej določili prostor pred pokopališčem.

Iz Novega mesta

n— Smrt originalnega starčka. V Kamencu so pokopali 80letnega žutkovega Antona, ki je bil Novomeščan, znan po svoji originalnosti. Bos in ves zakrpan je siloval močiček prihajal v mesto, kjer je s svojimi popevki in zabaval mlado in staro. Pesmice je zlagal sam in jih pel. V svojem dolgem življenju je peš obiskal skoro vsa božja pota, kar jih je v naši savski banovini. Izvrstno je znal pomenati petje ptic in dobro je poznal imena vseh zdravilnih zelišč. Med občinstvom je bil znan samo pod imenom Žutek, ki ga je prejel takrat, ko so pri nas rumeno (žolto) barvali domače platno in izdelovali iz tega obleke. Lodi mu blag spomin!

n— Za siromašna deco. Novomeška dobrodela društva bodo imela s Sokolom skupno Miklavževno prireditev, pri kateri bo obdarovana siromašna deca.

Iz Ptuja

j— Smrt na cesti. Na sprehodu proti mestnemu pokopališču je dohitela smrt 81letnega Šaberja Antona, upokojenega orožnika z Brega pri Ptuj. Zadel ga je srčna kap in je bil takoj mrtev. Prepeljali so ga v mrtvašnico na mestno pokopališče v Ptuj.

j— Špet požar na Dravskem polju. To pot je gorelo pri posestniku Kmetcu Jožetu v Pongercih. Skedenj, poln sena in poljskih pridelkov je oženj popolnoma uničil, potem pa se prenesel še na gospodarsko poslopje Baumana Jerneja. Skupne škode je nad 60.000 Din. Orožniki iščejo požigalca.

j— Vlomi in tatvine. V Marčevcih gostilni v Preši je nakdo ugrabil iz zaklenjenega predala 500 Din in še nekaj drobiža. Tatu so naslednji dan prišli in je priznal, da je Marčiču že večkrat odnesel večje vsote. — Vlomič Habjanč, ki je vlomil v gospodsko hišo v Gorci, last posestnika in gostilničarja Ernesta, je po ugotovitvah orožnikov izvršil lani nesteto vlomov pri raznih posestnikih, ki jim je odnesel več gotovine, obleke, perila in obuvala. Vlomič je tudi v železniško čuvajnico pri Cirkovcih ter odnesel čuvaju Purgerju Matiji perilo in obleko in še 700 Din gotovine.

Iz Gornjega grada

g— Narodni praznik smo proslavili tudi pri nas na prav slovesen način. Ob 9. je bila služba božja v farni cerkvi, ki so ji prisostvovali: prevzr, nadškof dr. Jeglič, zastopniki oblastev in uradov, sokolsko društvo in gasilska četa korporativno s praporoma ter šolska mladina in številno občinstvo. Po maši je občina svečano vladila spominjsko lipo na trgu. Zbrani so bili vsi, ki so prej prisostvovali sv. maši. Slavnostni govor je imel župan g. Mermal Anton. Ob 15. je proslavilo narodni in sokolski praznik sokolsko društvo v svojem domu s prav lepim in izbranim programom in s slavnostno prisego vsega članstva. Na letošnji proslavi 1. decembra se je po povsod opazilo žalostno razpoloženje prisostvovalcev, saj nam je letos manjkala naš Veliki vodja.

g— Javni shod JNS na Ljubnem 2. decembra popoldne je bil posvečen spominu blagopokojnega našega kralja Aleksandra I. Udeleženci. V dvorani Podpečanove go-

stine se je nabralo toliko moči in žona, da so morali udeleženci poslušati govore na stopnicah in na hodniku. Spominjski govor je imel dr. Mejak Ervin. Nato pa je narodni poslanec Pustoslav Rasto obširno poročal o našem notranjem in zunanjem političnem položaju, ožigosal akrajno nesramno vodenje nekaterih oseb v okraju ob priliki marsejskega dogodka in se dotaknil za naš okraj najbolj perečih vprašanj končne likvidacije agrarne reforme in ukrepov proti pravilni in pravični davčni praksi. Prisotni so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem govornika in je bila enodušna želja vseh, da dobimo krepko roko za ureditev naše notranje politike, kakor našega gospodarstva. Ob zaključku shoda, ki ga je vodil podpredsednik šreske organizacije dr. Rak Janko, je bila narodnemu poslancu izrečena z velikim odobravanjem zaupnica. Takih shodov si želimo še več v našem okraju!

★
DOL. LOGATEC. Tata, kje si? Oglasi se! To prosijo Tvoji otroci in žena M. R. D. Logatec št. 79. — Več pri upravi »Jutra«.

GORENJA VAS. Združenje obrtnikov v Gorenji vasi je priredilo v nedeljo 2. t. m. dva manifestacijska zbora za občini Trato in Oselico v šoli v Gorenji vasi, za občini Poljane in Javorje pa v šoli v Poljanah s pričetkom ob pol 9. uri. V obeh krajih je bila udeležba obtrnišva kakor ostalega občinstva sijajna. Po izčrpnih poročilih smo tudi poslušali radijski prenos govorov g. bana in ostalih govornikov.

V STUDENČNAH PRI POLJANAH je praznoval te dni v domačem krogu 60letnico rojstva znani trgovec in posestnik g. Franc Kavčič. Mnogo dela, skrbi in truda je že slo mmo njega, da se je povzpeld na uglednega položaja. Kot trgovec je vzgojil mnogo dobrega naraščaja. Vobče je strol mnogo dobrega siromakom in v provcit kraja in okolice. Kot predsednik gremija v svojem okraju in občinski odbornik je bil vedno imativen. S svojo družico bo obhajal te dni tudi srebrno poroko. Uglednemu tržanu so pevci zapeli podoknico. Želimo g. Kavčiču ob strani suproge še mnogo srečnih let!

NARODNO GLEDALIŠČE U REPERTOAR

DRAMA.
Začetek ob 20.
Četrtek, 6.: Velika noč. Četrtek.
Petek, 7.: Zalujoči ostali. Izven. Znižane cene od 24 Din navzdol.
Sobota, 8. ob 15.: Hlapci. Izven. Znižane cene od 20 Din navzol. — Ob 20.: Waterloo. Izven. Znižane cene od 24 Din navzol.
Nedelja, 9. ob 11.: Sneguljica. Otroška predstava. Izven. Znižane cene od 14 Din navzol. — Ob 20.: Bratje Karamazovi. Izven. Znižane cene od 20 Din navzol.

OEPIA.
Začetek ob 20.
Četrtek, 6. ob 15.: Od bajke do bajke. Ballet. Premiera. Izven. Cene od 36 Din navzol. — Ob 20.: Mignon. C.
Petek, 7.: Hovanščina. A.
Sobota, 8. ob 15.: Titar. Izven. Cene od 30 Din navzol. — Ob 20.: Hoffmannove pripovedke. Izven. Cene od 36 Din navzol.
Nedelja, 9. ob 15.: Od bajke do bajke. Ballet. Izven. Znižane cene od 36 Din navzol. — Ob 20.: Izgubljeni valček. Izven.

★
Strindbergova »Velika noč«, pasionska igra v treh dejanjih, ni drama, pač pa pesnilev najčistejšega stija, ki dokazuje, da vodi edino le vseohsegajoča ljubezen človeka preko najtežjih bojev in trpljenja. Delo režira g. Ciril Debevec. V glavnih vlogah nastopijo: ga. Šaričeva, gđ. Boltarjeva ter gg. Debevec in Skrbinek.

Po znižanih cenah od 24 Din navzol se igravo v petek 7. t. m. Nušičevi »Zalujoči ostali«, satira o grabelživi žlahti, ki je žela pri vseh dosedanjih predstavah obilo smeha.

Premiera Nedbalovega baleta »Od bajke do bajke« bo danes ob 15. popoldne izven abonmaja po znižanih cenah. Poleg prologa in epiloga, ter treh prekrasnih pravljic, v katerih pleše naš celokupni balet, pomnožen z elevi in delom opernega zbora nastopi v bajki tudi ga. Manica Komanova, prijubljena pripovedovalka pravljic, prišel pa bo tudi sv. Miklavž, ki bo pozdravil mimogrede mlado publiko. Balet je predvsem namenjen mladini, je pa tako ljubeč, da bodo tudi odrasli imeli umetniški užitek. Koreografija: g. Golovin, solo pleško primabalerina gđ. Moharjeva in gđ.

Smerkolova, ter g. Golovin, z manjšimi solsepi ter ansambli pa nastopa ves ostali balet. — Prihodnja operna premiera, ki bo predvidoma prihodnji teden pod muzikalnim vodstvom dr. Svare in v režiji g. Pri-možiča, so Wolff-Ferrarijevi »Stirje grob-janic«. — P. n. abonenti naj blagovolijo poravnati četrti obrok abonmaja.

SENTJAKOBSCO GLEDALIŠČE

Začetek ob 20.15.
Petek, 7.: Hčerki njene ekselence.
Sobota, 8.: Hčerki njene ekselence.
Nedelja, 9. ob 15.: Rokovnjači.
»Hčerki njene ekselence«, zabavno in duhovito veseloligro, ponove v Sentjakob-skem gledališču v petek in na praznik v soboto ob 20.15. Igra je dosegla pri obeh dosedanjih uprizoritvah izreden uspeh. Občinstvo, ki je napolnilo dvorano do kraja, se je izvrstno zabavalo. Sodeluje ves ansambel odra. V nedeljo ob 15. se uprizore nepreklicno zadnjič v sezoni »Rokovnjači«. Ker so bile vse predstave popolnoma razprodane, naj kupi občinstvo vstopnice že v predprodaji od petka dalje.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Začetek ob 20.
Četrtek, 6.: Urh, grof Celjski. A.
Petek, 7.: Zaprtio.
Sobota, 8.: Zalujoči ostali. Premiera.
Nedelja, 9. ob 15.: Carjevič. — Ob 20.: Zalujoči ostali.

★
Popoldanska prva glasbena predstava letošnje sezone bo v nedeljo 9. t. m. ob 15. To bo Leharjeva opereta »Carjevič«, delo divne, mestoma naravnost operne glasbe in zabavnega dejanja. Režija je Kosičeva, glavne vloge igrajo Udovičeva, Barbičeva, Sanein, P. Kovič in Harastovič.

POPOZORIL!
Ne zahtevajte »gume« temveč izrecno
»OLLA“ TROPIC
da ne boste razočarani! Originalna samo v belem
»OLLA« KARTONU
Petletna trpežnost.

JEDILNO ORODJE
novi vzorci
težko posrebljeni
100 gr srebrne plasti.

Jedilno orodje
iz Nicelkroma »Nieroc«
ki ne rjavi
ter jedilno orodje iz čiste »ALPARK«
v Ljubljani pri tvrdkah!

x) Avg. Agnola,
Franc Golob
Julij Klein,
Franc Kolmann,
Ant. Krisper,
Alojzij Pauschta,
x) Ivan Samec,
F. M. Schmitt,
x) Schneider & V.
rovšek,
Fr. Stupica,
x) H. Suttner.

Z x) zaznamovane tvrdke razpečavajo tudi jedilno orodje v težko posrebljeni kvaliteti. Ostali juvelirji in urarji v Ljubljani pa nimajo jedilnega orodja znamke Berndorf.

Naznanjamo žalostno vest, da je naša srčno ljubljena hčerka, sestra in teta, gospodična
Hedvika Miklošič
hčerka železniškega zvančelnika
v sredo, dne 5. t. m. po kratki in težki bolezni, previdna s tolažili svete vere, mirno preminila.
Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, dne 7. t. m. ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice Splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.
V Ljubljani, 5. decembra 1934.
Zalujoča rodbina MIKLOŠIČ
in ostalo sorodstvo.

